

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

**Odborné skupiny AOPK ČR pro řešení problematiky
trampingu a souvisejících aktivit na území CHKO
Kokořínsko-Máchův kraj**

V Liberci

30.června 2025

OBSAH :

ÚVOD	4
ANALYTICKÁ ČÁST	5
1. Tramping a související aktivity	5
2. Legitimita trampingu	6
3. Střety trampingu s veřejnými zájmy na Kokořínsku	7
<u>I. Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. (ZOPK)</u>	7
<u>II. Zákon o lesích č. 289/1995 Sb. (LZ)</u>	8
<u>III. Stavební zákon č. 283/2021 Sb. (SZ)</u>	8
<u>IV. Zákon o státní památkové péči č. 20/1987 Sb. (PZ)</u>	9
<u>V. Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb. (MZ)</u>	10
<u>VI. Zákon o odpadech č. 541/2020 Sb. (OdpZ)</u>	10
<u>VII. Občanský zákoník č. 89/2012 Sb. (OZ)</u>	11
4. Zhodnocení negativního vlivu trampingu v CHKO K-MK na zájmy ochrany přírody a krajiny a další relevantní veřejné zájmy	11
<u>I. Vliv trampských nocovišť na zájmy ochrany přírody a krajiny v CHKO K-MK</u>	12
<u>1. Vliv na krajinný ráz</u>	12
<u>2. Vliv na flóru</u>	13
<u>3. Vliv na faunu</u>	13
<u>4. Vliv na geologické a geomorfologické fenomény</u>	13
<u>II. Vliv trampských nocovišť na zájmy chráněné zákonem o lesích a zájmy vlastníků lesa</u>	15
<u>III. Vliv trampských nocovišť na zájmy chráněné stavebním zákonem</u>	16
<u>IV. Vliv trampských nocovišť na zájmy chráněné zákonem o státní památkové péči</u>	16
<u>V. Vliv trampských nocovišť na zájmy chráněné zákonem o myslivosti</u>	16

- 5. Postup orgánu ochrany přírody a ostatních subjektů při řešení problematiky trampských nocovišť v CHKO Kokořínsko-Máchův kraj** 18

NÁVRHOVÁ ČÁST 20

- 6. Návrh postupu uvedení trampských nocovišť do souladu s legislativou** 20

I. Postup dle Stavebního zákona (SZ) 21

II. Postup dle Zákona o lesích (LZ) 22

III. Postup podle Zákona o ochraně přírody a krajiny (ZOPK) 22

IV. Postup podle Zákona o památkové péči 24

V. Postup podle Zákona o myslivosti 25

VI. Návrh kroků potřebných k uvedení trampských tábořišť na Kokořínsku do právně konformního stavu 25

- 7. Metodické řešení problematiky trampingu ve správní praxi AOPKČR** 27

- 8. Návrh vhodných/potřebných úprav právních předpisů v kompetenci rezortu ŽP, jejich závazných výkladů a organizačního zajištění jejich kontroly a vymáhání** 27

STRUČNÝ SOUHRN 29

SEZNAM PŘÍLOH 31

Příkazem ředitele Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR) č. 01/25 byla zřízena odborná skupina (OS) pro řešení problematiky trampingu a souvisejících aktivit v CHKO Kokořínsko - Máchův kraj (CHKO K-MK). Cílem OS je předložit návrh řešení problematiky trampských aktivit na území CHKO Kokořínsko - Máchův kraj jako podklad k následnému uvedení do právně konformního stavu, zobecnitelný pro další ZCHÚ ve správě AOPK ČR. Termín zpracování výstupu z práce OS byl stanoven na 30. 6. 2025. Vedoucím skupiny byl jmenován Jiří Hušek, ředitel regionálního pracoviště Liberecko AOPK ČR a vedoucí stávající odborné skupiny AOPK ČR pro rekreaci a sport. Členy OS byli ustanoveni zejména zástupci vlastníků lesních pozemků na území CHKO K-MK, regionálních municipalit, odborných institucí se vztahem k řešené problematice a společenských organizací se zájmy v regionu (viz Příloha 1). K práci OS byly ad hoc přizvány další osoby způsobilé poskytnout potřebné informace - pracovníci AOPK ČR (regionální pracoviště, specialisté příslušných oborů včetně práva), externí odborníci v jednotlivých přírodovědných či společenských disciplínách, zástupci státní správy mimo ochranu přírody a krajiny, uživatelé trampských nocovišť nebo zástupci místních komunit. Práce OS probíhala hybridní formou - kombinací prezenčních schůzek včetně terénní pochůzky a průběžné elektronické komunikace nad podkladovými materiály.

Na úvodním jednání OS formulovala tematické okruhy k projednání a přijetí dílčích závěrů:

1. definice trampingu a popis souvisejících aktivit ve vztahu k jejich materiálním a funkčním projevům v krajině se zvláštním zaměřením na území CHKO K-MK
2. zhodnocení společenské legitimacy trampingu jako veřejného zájmu a jeho validitu ve vztahu k nehmotnému kulturnímu dědictví
3. popis limitů legality trampingu ve vztahu k omezením plynoucím ze zákona č. 114/92, z ostatních obecně závazných předpisů (zákon o lesích, o odpadech, o myslivosti, o památkové péči, občanský zákoník, stavební zákon...) a vlastnických práv z pohledu zřizování nocovišť (přístřešky, mobiliář, ohniště, likvidace odpadu...) a vykonávaných činností (nocování, táboření, rozdělávání ohňů)
4. na území CHKO K-MK zhodnocení míry negativního působení trampingu v aktuální podobě a v historickém kontextu na zájmy ochrany přírody a krajiny, případně na další definované veřejné zájmy; kategorizace konkrétně identifikovaných trampských kempů ve škále legální / nelegální akceptovatelné / nelegální neakceptovatelné
5. vyhodnocení dosavadního postupu AOPK ČR, RP Správy CHKO K-MK a jeho výsledků při řešení problematiky trampských nocovišť v historickém a územně nadregionálním kontextu, zejména pak v uplynulých třech letech
6. návrh možných způsobů uvedení problematiky trampingu (existence a zřizování kempů a jejich užívání) v CHKO K-MK do souladu s legislativou včetně návrhu potřebných kroků a rozdělení kompetencí odpovědných subjektů (orgány OP, obce, vlastníci pozemků, SÚ a ostatní orgány státní správy)
7. návrh zásad pro zpracování obecného metodického podkladu pro řešení problematiky trampingu v ZCHÚ ve správě AOPK ČR jako součásti interního metodického listu (ML 16) dobrovolně využitelného ostatními orgány OP
8. návrh vhodných/potřebných úprav právních předpisů v kompetenci rezortu ŽP, jejich závazných výkladů a organizačního zajištění jejich kontroly a vymáhání

K zodpovědnému projednání problematiky a formulaci objektivních závěrů shromáždila OS administrativní podklady a odborná stanoviska zpracovaná zaměstnanci AOPK ČR, členy OS a externími odbornými autoritami, zejména pak následující dokumenty:

- katalog známých nocovišť na území CHKO K-MK včetně jejich lokalizace a mapového zobrazení (průběžně aktualizován)
- seznam nocovišť odstraněných orgánem OP, vlastníkem pozemků nebo dalšími subjekty (průběžně aktualizován)
- odborné stanovisko k trampingu jako prvku nemateriálního kulturního dědictví (Etnologický ústav AVČR)
- odborné stanovisko z hlediska památkové ochrany a typologie krajiny (NPÚ)
- odborné stanovisko z pohledu ochrany archeologické situace (Muzeum a galerie ČL)
- komentář k limitům vyplývajícím ze zákona č. 289/1995 Sb. o lesích (Lesy ČR)
- stanovisko z pohledu zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti a zájmů uživatelů honiteb (myslivecký hospodář a státní správa myslivosti ČL)
- odborné stanovisko k vlivu nocovišť na flóru (AOPK ČR)
- odborné stanovisko k vlivu nocovišť na faunu (AOPK ČR)
- studie vlivu ohně na geologické a geomorfologické charakteristiky pískovcových skal pro Správu NPČŠ (Geologický ústav AVČR) a dokumentace tradičních tábořišť pod převisy v CHKO K-MK
- rozbor legislativy a zákonných limitů pro pobyt a nocování ve volné krajině se zaměřením na provádění zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (AOPK ČR)

Podkladem pro kritickou diskusi nad zadaným tématem byly též otevřené zdroje zabývající se silně polemickým aktuálním diskursem ohledně tramských nocovišť na Kokořínsku - např. webová stránka trampskekempy.cz, mapová aplikace trampskekempy.com, podcast Tramské války na Info.cz, tematické články na Ekolist.cz a dalších zpravodajských serverech nebo příspěvky na tematických profilech na sociálních sítích (FB).

ANALYTICKÁ ČÁST

1. Tramping a související aktivity

Tramping je specificky českým (respektive československým) fenoménem, jehož vznik se datuje do konce desátých let dvacátého století. Navazuje na skauting, který se v českých zemích objevuje o několik let dříve, ale narozdíl od skautingu není organizován a po celou dobu své stoleté historie je hnutím nekonformním, zhusta se ocitajícím na pomezí společenské akceptace i legislativních pravidel. Vychází z filosofie woodcraftu a inspiruje se i tradicemi a estetikou Divokého západu. Základními atributy jsou svoboda jednotlivce, přátelství a sepětí s přírodou, to vše demonstrované specifickým způsobem pobytu ve volné krajině a přírodním prostředí. Podrobná charakteristika trampingu, jeho historie a společenských souvislostí je mimo jiné obsahem odborného stanoviska Etnologického ústavu AV ČR (viz Příloha 2).

V zásadě lze rozlišit dvě formy trampingu. Pobytovou, historicky koncentrovanou zejména v okolí větších řek (Vltava, Sázava, Berounka, Kocába, Oslava...) se vznikem tradičních tramských osad se sruby či chatami a prostorem pro společné akce s táborovými ohni a s osadní samosprávou. Tyto osady postupem času mnohdy transformovaly v osady rekreační, napojené na inženýrské sítě a vzdálené původní tramské filosofii. Druhým případem je tramping provozovaný formou „vandru“ v menší skupině nebo samotářsky s přespáním pod širým nebem nebo na tábořišti/nocovišti upraveném s různou mírou standardu, zpravidla však s jednoduchým účelovým ohništěm. Tato forma trampingu je typická právě pro pískovcové oblasti České křídové

tabule (Český ráj, České Švýcarsko, Lužické hory, Kokořínsko...), které poskytují dostatek skalních převisů vhodných k přenocování bez ohledu na počasí. V CHKO K-MK je naprosto dominantně přítomná „vandrovní“ forma trampingu, jakkoli některé kempy lze z pohledu vybavení klasifikovat jako přechodové k formě pobytové a ojediněle se vyskytují i sruby naplňující definici stavby. Tramping provozovaný v obou zmíněných formách má svůj územní průmět v konkrétní krajině a jejím přírodním a kulturním prostředí. Popisem jeho kulturních hodnot a potenciálního či reálného konfliktu s veřejným zájmem na památkové péči a ochraně archeologické situace se podrobně zabývá odborné stanovisko Národního památkového ústavu (viz Příloha 3).

Historie trampingu na Kokořínsku začíná již rokem 1924, současná tvář trampingu a jeho průmětu v krajině se pak formuje na přelomu 50. a 60. let dvacátého století. Obdobně se situace vyvíjela v Českém ráji a v Labských pískovcích („Zadní země“), přičemž v těchto regionech došlo po roce 2000 k významnému omezení trampských aktivit. Příčinou bylo v případě Českého ráje snížení společenské akceptace v důsledku nadměrného zatížení území rekreací (overturismus) a lokálně negativních vlivů trampingu na předměty ochrany CHKO a zájmy památkové péče. V kompromisní rovnováze zde přitom tramping a ochrana přírody koexistovaly od doby vyhlášení naší nejstarší CHKO Český ráj v roce 1955. V Labských pískovcích byla do šedesátých let podstatná část území součástí hraničního pásma se striktně omezeným vstupem. V roce 2000 zde byl vyhlášen Národní park České Švýcarsko, kde se volné nocování dostalo do přímého rozporu s ochrannými podmínkami NP ČŠ, přičemž Správa NP disponovala dostatečnou kapacitou profesionálních strážců k vymáhání zákonných limitů. Zásadní omezení trampských aktivit v navazujících regionech (jakkoli nešlo o úplné vymístění) vedlo ke zvýšení tlaku na lokality s dosud řádově nižší rekreační zátěží, tedy zejména právě na Kokořínsko a oblast tzv. Roverských skal a také na okrajové části Lužických hor. CHKO Kokořínsko a Lužické hory byly vyhlášeny v roce 1976, v roce 2014 pak byla významně rozšířena CHKO K-MK.

Rekreační zátěž území Kokořínska v novém miléniu setrvale narůstá, přičemž zásadně akceleroje se všeobecným rozvojem outdoorových aktivit, v posledních několika letech pak i v souvislosti s navýšením návštěvnosti a změnou chování návštěvníků v průběhu pandemie Covid 19. Trampská nocoviště tak poskytují infrastrukturu pro pobyt v přírodě různým skupinám návštěvníků i zcela mimo trampskou komunitu, mnohdy bez dovedností a návyků k udržitelnému rekreačnímu užívání přírody nezbytných. K dramatickému navýšení návštěvnosti trampských kempů vydatně přispívá i popularizace prostřednictvím sociálních sítí nebo cílená propagace cestou účelové medializace a webových či mobilních aplikací. V každém případě kolizi existence a provozu trampských nocovišť s legislativními limity nastavenými zákonem o ochraně přírody a krajiny, zákony o lesích, státní památkové péči, myslivosti atd. a obecně se všemi legitimními veřejnými zájmy je nutné posuzovat nejen ve vztahu k relativně úzké trampské komunitě, ale též ve světle reálného veřejného užívání těchto nocovišť.

2. Legitimita trampingu

Rozhodnými podklady pro odpovědné zhodnocení společenské legitimacy trampingu a jeho působení v krajině a veřejném prostoru byla velmi podrobná odborná stanoviska Etnologického ústavu AVČR a Národního památkového ústavu (viz Přílohy 2 a 3). Z těchto odborných dokumentů zcela jednoznačně vyplývá, že tramping na Kokořínsku jako součást širšího trampského hnutí lze považovat za prvek nemateriálního kulturního dědictví, který vykazuje závažné hodnoty historické, kulturní, symbolické, paměťové, identitotvorné a další. Součástí těchto hodnot jsou i materializované projevy trampingu (tábory, nocoviště, místa paměti). V tomto smyslu je k trampingu a jeho projevům nutno přistupovat jako k předmětu veřejného zájmu, jehož uchování a další rozvoj musí být vyváženým způsobem zajištěny ve vztahu k jiným veřejným

zájmům. Tramping se již stal předmětem zápisu na seznam nemotného kulturního dědictví na úrovni samosprávných krajů a běží odborný diskurs o zápisu na obdobný seznam na úrovni státu (Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky) a o možném návrhu na zapsání na Reprezentativní seznam nemotného kulturního dědictví lidstva UNESCO.

3. Střety trampingu s veřejnými zájmy na Kokořínsku

I. Zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. (ZOPK)

Základní premisou ve vztahu k ZOPK je ustanovení, že rekreační využívání CHKO je přípustné, pokud nepoškozuje přírodní hodnoty území (§ 25, odst. 2). Tyto hodnoty jsou u konkrétní CHKO definovány jako předměty ochrany vyjmenované ve vyhlášovacím dokumentu - v případě CHKO K-MK jde o Nařízení vlády č. 176/2014 ze dne 9. dubna 2014, kterým se vyhlašuje Chráněná krajinná oblast Kokořínsko – Máchův kraj („*Předmětem ochrany chráněné krajinné oblasti je unikátní krajina Dubska, Mšenska, Liběchovska, Kokořínského dolu, Jestřebska, Dokeska, Podbezdězí, Ralska, Polomených hor a nivy Ploučnice, Liběchovky a Pšovky s jedinečným geomorfologickým utvářením, jako jsou ploché pánve s četnými rybníky a rašeliništi, skalní města a kaňonovitá údolí, kvádrové pískovce, neovulkanické vrchy, přirozeně meandrující tok řeky Ploučnice a údolí potoků Liběchovky a Pšovky, harmonicky utvářená krajina se zachovalými ekologickými funkcemi formovaná dlouhodobou činností člověka s významným podílem přírodních blízkých lesních, skalních, lučních, vodních a mokřadních ekosystémů a na ně vázaných vzácných a zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, s významným zastoupením dřevin rostoucích mimo les a řadou kulturních a historických památek a souborů lidové architektury, které dotváří charakteristický ráz této krajiny. Předmětem ochrany jsou také typy přírodních stanovišť a druhy, pro které byly vyhlášeny evropsky významné lokality a ptačí oblast na území chráněné krajinné oblasti*“). Obecně jsou pak hodnoty CHKO popsány v charakteristice CHKO (§ 25, odst. 1) („*CHKO - Rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení*...“).

Kromě přírodních charakteristik tedy do definice CHKO vstupuje i charakteristika historická a kulturní (dohromady reprezentované institutem krajinného rázu - viz § 12 odst. 1). ZOPK vnímá jako předmět zasluhující ochrany i existenci památek dokládajících dlouhodobé lidské působení v krajině, neboť CHKO je územím člověkem významně ovlivňovaným a utvářeným. Projevy lidské činnosti výrazně spoluvytvářejí typický krajinný ráz. ZOPK přitom taxativně nevymezuje obsah slova „památky“ a je namístě se zabývat otázkou, zda materiální stopy stoletého působení trampingu v krajině mohou být jako taková památka a tedy součást předmětu ochrany vnímány a zda jejich přiměřená a podmíněná existence může být veřejným zájmem, který je legitimní konfrontovat s dalšími nezpochybnitelnými veřejnými zájmy.

Bez ohledu na společenské hodnocení trampingu je ovšem třeba se vypořádat s faktem, že některé jeho vnější projevy mohou kolidovat nebo i přímo systémově kolidují s limity danými obecně závaznými předpisy včetně ZOPK. V CHKO je výslovně zapovězeno mimo zastavěná území obcí a vyhrazená místa táboření a rozdělování ohňů (§ 26 odst. 1 písm. b). Na základě závazných výkladů, judikatury a správní praxe je nezbytné stanovit co nejpřesněji hranice, kdy se konkrétní aktivita stává nepovolenou (např. prosté přenocování ve volné přírodě je legální narozdíl od táboření; je tedy třeba se zabývat definičními znaky táboření ve světle materiálních důvodů pro ustanovení příslušného limitu). Objektivní nesoulad aktivity se zákonným limitem lze uvést do právně konformního stavu kontrolou a vymáháním limitu nebo ve věcně odůvodněných případech (viz též výše zmíněná přípustnost rekreačních aktivit nepoškozujících zájmy ochrany přírody) ad hoc legalizací s využitím stávajících nástrojů správního řádu.

Podrobný popis limitů dle ZOPK s jejich aktuálními výklady a vazbou na některá další zákonná ustanovení je obsahem Přílohy 4. Předměty ochrany konkrétních chráněných území

jsou taxativně určeny v příslušných vyhlášovacích dokumentech těchto území, stejně jako další omezení lidských aktivit formulované jako bližší ochranné podmínky. Podrobný soupis předmětů ochrany a ochranných podmínek CHKO K-MK a jejich maloplošných ZCHÚ je obsažen v Příloze 5.

II. Zákon o lesích č. 289/1995 Sb. (LZ)

Základním rámcem, který určuje možnosti využívání lesních pozemků (pozemky určené k plnění funkcí lesa - PUPFL) veřejností je institut obecného užívání lesů, kodifikovaný v § 19 LZ (odst. (1) *Každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest. Při tom je povinen les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců*). § 20 LZ pak taxativně určuje činnosti, které jsou v lesích zakázány (některé z nich pouze tehdy, nejsou-li provozovány v souvislosti s hospodařením v lesích nebo výkonem práva myslivosti). K problematice trampingu a obecně rekreačního pobytu v lesích mají bezprostřední vztah zejména následující ustanovení:

„v lesích je zakázáno

- a) rušit klid a ticho,*
- b) provádět terénní úpravy, narušovat půdní kryt, budovat chodníky, stavět oplocení a jiné objekty,*
- d) těžit stromy a keře nebo je poškozovat,*
- k) kouřit, rozdělovat nebo udržovat otevřené ohně a tábořit mimo vyhrazená místa (Rozdělovat nebo udržovat otevřené ohně je zakázáno také do vzdálenosti 50 m od okraje lesa – viz § 20 odst. 2.)*
- l) odhazovat hořící nebo doutnající předměty,*
- o) znečišťovat les odpady a odpadky.“*

Zákazy uvedené pod písmeny l) a o) jsou ze své podstaty neprolomitelné, z ostatních pak může povolit výjimku vlastník lesa, přičemž forma výjimky není výslovně stanovena (postačuje i ústní souhlas).

Aplikační praxe nastoluje otázky, na které odpovídá Příloha 6, zpracovaná s účastí zástupců vlastníků lesů na Kokořínsku (zejména LČR) a státní správy lesů, s využitím obecně akceptovaného Komentáře k lesnímu zákonu (Flora, Staněk, Průchová, C. H. Beck 2022).

III. Stavební zákon č. 283/2021 Sb. (SZ)

Trampská nocoviště na Kokořínsku v praxi nabývají různých podob od jednoduché úpravy plochy pod skalním převisem po samostatně stojící chaty či sruby. Klíčovou otázkou pro možnost uplatnění ustanovení SZ a jím nastavených limitů je posouzení, zda konkrétní nocoviště je stavbou. Toto posouzení činí místně příslušný stavební úřad. V rozhodovací praxi jednotlivých úřadů přitom existuje značná variabilita a nelze formulovat univerzálně platné znaky, které by jednoznačně a zcela objektivně vytyčily hranici mezi stavbou a „nestavbou“. Volně stojící srub je

obyčejně za stavbu považován, naproti tomu u srubovinou zahrazených skalních převisů a obdobných zařízení se výklady různí.

V oblasti stavebního řádu je základní otázkou přípustnost umístění stavby na pozemku s ohledem na platný územní plán obce. Trampská nocoviště se prakticky vždy nacházejí v nezastavěném území, do kterého je podmíněně možné umísťovat pouze vyjmenované záměry dle § 122 odst. 1 SZ). Kromě těch, které ani vzdáleně nesouvisejí svojí podobou nebo účelem s trampskými nocovišti, je v nezastavěném území přípustné umísťovat pouze následující záměry pro:

- zemědělství a lesnictví

Stavební povolení nebo ohlášení stavby stavebnímu úřadu nevyžadují stavby o jednom nadzemním podlaží, zastavěné ploše do 25 m² a výšce do 5 m. V praxi jsou to obvykle sklady materiálu, přístřešky pro lesní dělníky, zařízení pro lov, přikrmování a pozorování zvěře, zázemí pro lesní školku apod. Některé stavby, které pozbyly účelu (k němuž byly zřízeny a provozovány) a jsou v dobrém technickém stavu, bývají poskytovány veřejnosti k využití jako útulny, případně pronajaty k rekreačním účelům.

- ochranu přírody a krajiny
- zlepšení podmínek jeho využití pro rekreaci a cestovní ruch, například cyklistické stezky, hygienická zařízení, ekologická a informační centra

Možný extenzivní výklad tohoto ustanovení ve prospěch legality budování trampských a veřejných nocovišť jednoznačně uvádí na pravou míru § 122 odst. 2 SZ - „*U staveb a zařízení podle odstavce 1 není doplňková funkce bydlení nebo pobytové rekreace přípustná.*“

Samostatnou otázkou je pak existence a provozování staveb zřízených před platností SZ, respektive před vznikem omezení vyplývajících z jiných právních předpisů, typicky např. před vyhlášením CHKO. Takové stavby nejsou vnímány jako nepovolené.

IV. Zákon o státní památkové péči č. 20/1987 Sb. (PZ)

Ve vztahu k PZ se konflikt s trampíngem může odehrávat téměř výhradně ve smyslu ustanovení § 39 odst. 1 g), tedy přestupek fyzické osoby prováděním neoprávněných výkopů v území s archeologickými nálezy (ÚAN). Většina zájmového území spadá do ÚAN. Z toho skalní dutiny a převisy do území s jednoznačně prokázanými nálezy (ÚAN I), ostatní území pak s nálezy předpokládanými nebo možnými (ÚAN II a III). Zbývá ovšem vyložit pojem „výkop“ ve vztahu ke konkrétní situaci pískovcových převisů, přičemž stanovit míru, kdy úprava terénu či půdního povrchu začíná být výkopem ohrožujícím archeologickou situaci je mimořádně složité a individuálně proměnlivé.

V souvislosti s budováním trampských nocovišť může v ojedinělých případech dojít ke kolizi i s povinností oznámit činnosti, které by mohly ohrozit provádění archeologických výzkumů nebo s povinností oznámit archeologický nálezy (sankční ustanovení viz § 39 odst. 2 f)).

Podrobný rozbor právního rámce a situace na Kokořínsku ve vztahu k PZ je předmětem odborného stanoviska zpracovaného Historickým oddělením Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě (Příloha 7).

V. Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb. (MZ)

MZ ve vztahu k trampingu, respektive pobytu a nocování v přírodě, nastavuje relativně obecné limity v § 9 odst. 1:

- zákaz plašit zvěř jakýmkoli způsobem

MZ pracuje s pojmy „plašit“ a „rušit“ (viz další bod), z čehož vyplývá, že přes malý významový rozdíl se nejedná o synonyma. Plašení lze definovat jako aktivní, záměrnou činnost, ke které je třeba úmysl. Plašení zvěře běžným návštěvníkem honitby, včetně nocujících trampů, není tedy relevantní, snad s výjimkou volně pobíhajících psů, kteří by mohli zvěř štvát (na straně majitele psa nemusí být dán úmysl, aby byl pojem plašení naplněn).

- zákaz rušit zvěř při hnízdění a kladení mláďat a provádět další činnosti záporně působící na život zvěře jako volně žijících živočichů

Toto ustanovení je ovšem silně relativizováno tím, že ze zákazu vylučuje činnosti při návštěvách honiteb jako součásti krajiny. Tramping, turistiku, horolezectví, cyklistiku, orientační běh, geocaching a všechny další myslitelné rekreační aktivity je zcela nepochybně možné považovat za „návštěvy honiteb jako součásti krajiny“, aniž je přitom rozhodné, jestli je taková aktivita v souladu nebo rozporu s jinými právními předpisy (typicky např. LZ, ZOPK...).

Poměrně silnou možnost regulace nabízí § 9, odst. 3) MZ, tedy že na žádost uživatele honitby může orgán státní správy myslivosti, zejména v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat nebo provádění lovů, nařídit přiměřené omezení nebo i zákaz vstupu do honitby nebo jejích částí, omezení jízdy koňmi a tažnými psy a omezení jiných sportovních nebo zájmových činností. Takové omezení však musí být vždy časově ohraničené v řádu týdnů max. nižších jednotek měsíců.

Stanovisko k problematice střetu trampingu a dalších outdoorových aktivit s výkonem práva myslivosti zpracoval místně příslušný zástupce uživatele honiteb a státní správy myslivosti při ORP Česká Lípa - viz Příloha 8.

VI. Zákon o odpadech č. 541/2020 Sb. (OdpZ)

Ve veřejném diskursu k problematice trampingu na Kokořínsku silně zaznívá tvrzení, že tramská nocležiště jsou nelegálními („černými“) skládkami odpadu. Ustanovení OdpZ ovšem pro takový jednoznačný výklad neposkytují oporu. Dle § 4 OdpZ *je odpadem každá movitá věc, které se osoba zbavuje, má úmysl nebo povinnost se jí zbavit*. Má se za to, že osoba má úmysl zbavit se movité věci, pokud tuto věc není možné používat k původnímu účelu. Pokud optikou této definice posuzujeme vybavení tramských nocovišť, z podstaty věci musíme vyloučit ta, která byla prohlášena za stavby (nejsou movitou věcí). Ostatní vybavení kempů (dřevěné lavičky, ohrazení ohniště či místa pro spaní, bedny a drobné předměty...) má charakter mobiliáře nebo slouží k usnadnění a zpříjemnění pobytu (kuchyňské vybavení, spací podložky, plachty proti dešti, náradí, trvanlivé potraviny nebo specifická výzdoba související s tramskou subkulturou atd.). Odpadem by se staly tehdy, pokud by bylo nepochybně zřejmé, že se jich vlastník chce zbavit nebo že zcela pozbyly původní funkce. U využívaných nocovišť taková situace prakticky nenastává, v úvahu přichází pouze u kempů zaniklých či dlouhodobě nevyužívaných. Teoreticky mohou být součástí okolí tramských nocovišť skládka odpadu vzniklého při opakovaných

pobytech (obaly od potravin apod.), na Kokořínsku nejsou aktuálně podobné případy identifikovány.

Samostatnou otázkou, kterou OdpZ jednoznačně neřeší, je likvidace exkrementů. Pokud nejsou soustředěny (latrína...), nevybočují ze zákonného rámce jako jeden z atributů volného průchodu krajinou a institutu obecného užívání lesů. Pokud soustředěny jsou, pak samotná latrína není odpadem, její obsah pak jím být může, je-li s ním dále aktivně nakládáno (vyvážení, likvidace). Zůstává-li součástí pozemku, pak zpravidla odpadem dle OdpZ není.

V pochybnostech, zda je movitá věc odpadem, rozhoduje krajský úřad na žádost vlastníka této movité věci nebo osoby, která prokáže právní zájem, nebo z moci úřední.

VII. Občanský zákoník č. 89/2012 Sb. (OZ)

Z pohledu OZ může zřizování a provoz nocovišť kolidovat s legislativou v oblasti vlastnických práv. Zejména pak užíváním pozemků bez souhlasu vlastníka nebo přivlastňováním si cizí věci - v tomto případě typicky dříví vyrostlého na pozemku pro účely budování staveb, konstrukcí a mobiliáře nebo jako paliva pro oheň. Z toho je vyjmuta na zemi ležící klest do tloušťky 7 cm („nehroubí“).

4. Zhodnocení negativního vlivu trampingu v CHKO K-MK na zájmy ochrany přírody a krajiny a další relevantní veřejné zájmy

Tramping je, jak již řečeno, specificky českým (potažmo československým) fenoménem s kořeny ve filosofii a praxi hnutí Woodcraft v Severní Americe. Není samozřejmě možné bez dalšího přebírat společenský přístup z geograficky a kulturně zcela odlišného prostředí Severní Ameriky. Stejně tak se nelze nekriticky inspirovat leckdy velmi benevolentním a vstřícným přístupem k pobytu v přírodě a táboření např. ve státech severní Evropy s odlišným typem krajiny a nesrovnatelně nižší intenzitou jejího využívání člověkem. Zcela jistě lze ovšem nalézt inspiraci ve velmi blízkém zahraničí, na saské straně Labských pískovců (Elbsandsteingebirge), kde existuje podobně výrazný společensko-kulturní fenomén, pískovcové horolezectví. To zde vzniká ve druhé třetině 19. století a postupem vývoje vykročilo z ryze sportovního rámce a stalo se kulturním statkem s významem překračujícím hranice střední Evropy. Neodmyslitelnou součástí klasického pískovcového horolezectví byl přitom pobyt v přírodě spojený s nocováním, respektive tábořením. Do faktického konfliktu se zájmy ochrany přírody se pak horolezectví dostává vyhlášením Národního parku Saské Švýcarsko (Nationalpark Sächsische Schweiz - NPSS) v roce 1990. Zachování unikátní tradice pěší turistiky a horolezectví v Saském Švýcarsku bylo jednou z klíčových otázek ve společenském diskursu vedeném před vyhlášením NP a výsledkem byla kompromisní úprava respektující ochranu přírody i její tradiční užívání. Horolezectví bylo ve své tradiční podobě se svojí vysokou etikou přijato jako součást identity nově vzniklého národního parku, a to včetně táboření, nocování, bivakování („boofen“). Na území NP o relativně malé rozloze 93 km² byly vymezeny desítky povolených horolezeckých tábořišť pod skalními převisy. Vyloučeno bylo pouze jádrové území („Kernzone“) NP s ochranným režimem obdobným jako klidová území českých NP nebo národní přírodní rezervace. V současné době je na seznamu povolených bivaků 58 lokalit. Jejich „provozní režim“ odpovídá úrovni ochrany území, tedy národnímu parku - bez znečišťování, hluku nebo rozdělování ohňů a pouze v souvislosti s provozováním horolezectví. Máme-li pak srovnávat situaci Saského Švýcarska

s Kokořínskem, pak můžeme na základě kvantitativních parametrů (rozloha CHKO 410 km², evidováno původně 138, dnes méně než 100 kempů) konstatovat, že intenzita nocování v NPSS dosahuje více než 2,5násobku oproti CHKO K-MK, a to při významně vyšším stupni ochrany. Naproti tomu kvalitativně posouzeno je právě s ohledem na stupeň ochrany režim nocovišť v NPSS výrazně restriktivnější - absence terénních úprav, staveb, konstrukcí, ohnišť...

Je ovšem nutné vzít na vědomí, že v NPSS jsou společenská východiska akceptace nocovišť a regulační praxe vystaveny v čase probíhajícím významným změnám přírodních i společenských podmínek, na které je třeba reagovat. Na jedné straně je to klimatickou změnou akcelerovaná destrukce druhotných lesních ekosystémů, ohrožení některých předmětů ochrany nebo zvýšení požárního nebezpečí, na straně druhé pak intenzivní nárůst návštěvnosti a zejména způsobu a standardu rekreačního využívání NP, podpořeného např. i covidovou pandemií a rozvojem sociálních sítí. Na začátku dvacátých let tohoto století tak jsou původně horolezecké bivaky majoritně a mimo legální rámec užívány nehorolezci (skupiny turistů, rodiny s dětmi, outdoorové agentury...) a mění se i původně šetrné vzorce chování návštěvníků v přírodě. Z toho důvodu Správa NP přistoupila roku 2023 k časovému omezení nocování s uzavřením v nejcitlivějším jarním období (od 1. února do 15. června). Omezení platí do konce roku 2025, potom budou výsledky vyhodnoceny a nastaven režim na další období. Bližší a aktuální informace viz: <https://nationalpark-saechsische-schweiz.de/freiuebernachten-boofen> (též Příloha 9).

Podobný vývoj návštěvnosti nocovišť jako v NPSS lze vysledovat i v CHKO K-MK, kdy původně trampské kempy jsou stále více navštěvovány „širokou veřejností“, na rozdíl od Saska ovšem navíc s aktivní propagací účelovými webovými stránkami nebo profily na sociálních sítích či intenzivní publicistikou s pochybnou motivací. V každém případě je však s touto situací nutné počítat při jakýchkoli úvahách o další regulaci nebo akceptaci původně trampských, nyní stále více veřejných nocovišť.

I. Vliv trampských nocovišť na zájmy ochrany přírody a krajiny v CHKO K-MK

Zájmy územní OP jsou konkrétně definovány jako předměty ochrany a jejich zachování zajišťují ochranné podmínky - základní ochranné podmínky dané zákonem a bližší ochranné podmínky formulované v konkrétním vyhlášovacím dokumentu příslušného chráněného území. Souhrn předmětů ochrany a ochranných podmínek je obsahem Přílohy 5. Ochranné podmínky jsou stanoveny také pro vyjmenované zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. Speciální ochrana je věnována ptákům v důsledku implementace Směrnice EU o ptácích (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků) do právního řádu ČR.

1. Vliv na krajinný ráz

Ochrana krajinného rázu (KR) je jedním z posláních chráněných krajinných oblastí (§ 12 ZOPK). Případné ovlivnění KR konkrétním nocovištěm s ohledem na jeho obligatorní umístění v interiéru lesa přichází v úvahu pouze jako dílčí až zanedbatelný vliv na místo krajinného rázu s působením v bezprostřední blízkosti „kempu“, v dálkových pohledech se neprojevuje. Esteticky problematické barevné změny skalního povrchu nad ohništi nelze klasifikovat jako negativní ovlivnění krajinného rázu, obdobně jako v odborné diskusi a správní praxi opakovaně posuzované znečištění povrchu skal magnéziem při výkonu horolezectví. V souladu s metodikou MK Typologie historické kulturní krajiny ČR je na Kokořínsku a v Roverských horách přítomna skupina typů 19-20 - Turistická a trampská krajina. Trampská krajina dle stanoviska NPÚ obsahuje historickou a kulturní hodnotu hodnou zachování, plně vyvinuta zde byla již při vyhlášení

CHKO v roce 1976. ZOPK vnímá jako hodnotu CHKO dochované památky historického osídlení a předmětem ochrany CHKO K-MK jsou mimo jiné kulturní a historické památky, oboje bez detailní specifikace. Aniž z uvedeného explicitně vyplývá, že trampská krajina, respektive hmotné stopy trampingu v krajině jsou přímo předmětem ochrany CHKO a nepominutelnou součástí krajinného rázu, je zcela legitimní opatrně zvažovat náhlé radikální kroky, které by vedly k zásadní změně dochovaného stavu krajiny.

2. Vliv na flóru

Stanovisko k vlivu zřizování a provozu nocovišť na rostlinstvo bylo zpracováno interně v rámci AOPK ČR odborně způsobilou osobou nezávislou na Regionálním pracovišti Správa CHKO K-MK, viz Příloha 10. Materiál se zabývá přímými vlivy budování a provozu nocovišť včetně ohňů a nepřímými vlivy jako důsledku zvýšeného pohybu osob v lokalitách. Lze odpovědně konstatovat, že lidské aktivity spojené s existencí nocovišť mají na rostliny pozorovatelný vliv, který se ovšem projevuje zcela lokálně v nejbližším okolí skalních převisů a nijak významně nepřekračuje negativní působení dalších běžných rekreačních aktivit. Nebylo zaznamenáno ovlivnění významných stanovišť a druhů, které by bylo možné prezentovat jako poškozování předmětů ochrany CHKO nebo MZCHÚ. Některé skalní převisy jsou domovem silně ohroženého kapradorostu vláskatce tajemného (*Trichomanes speciosum*). Ten má ovšem specifické nároky na biotop - velmi silné zastínění, vysoká vlhkost, vyrovnané teploty. Tyto nároky nejsou slučitelné s požadavky uživatelů na standard nocovišť a reálná kolize s biotopy vláskatce nebyla v terénu zaznamenána.

Zmíněné stanovisko bylo zpracováno s důrazem na cévnaté rostliny, jeho výstupy však lze přiměřeně aplikovat i na rostliny bezcévné a houby.

3. Vliv na faunu

Stanovisko vlivu na živočichy bylo obdobně jako předchozí materiál zpracováno interně v rámci AOPK ČR odborně způsobilou osobou, viz Příloha 11. Také obecný závěr je obdobný jako v případě vlivu na rostlinstvo, tedy že případné ovlivnění druhů a jejich biotopů je lokální, respektive bodové. Hodnoceno bylo působení sešlapu a drobných terénních úprav, ovlivnění předmětů ochrany nebylo zaznamenáno. Zanedbatelný vliv na bezobratlé byl shledán i v případě ovlivnění stanovišť provozem ohnišť (teplota, zplodiny) nebo rušením. V tomto případě existuje potenciální možnost negativního vlivu na hnízdění, respektive zimování ptáků a letounů. Nebezpečí prakticky nehrozí u pravidelně využívaných nocovišť, kde zmínění živočichové volí jiné možnosti hnízdění/zimování ze široké škály nabídek v okolí nebo běžný provoz nocovišť tolerují. Relevantní ptačí druhy jsou ochránářsky významné, pravidelně se jejich výskyt/hnízdění monitoruje a v případě ad hoc zjištění konfliktu s lidskými aktivitami (nejen trampingu, ale i turistika, horolezectví, hospodářská činnost) se přijímají časově omezená operativní opatření včetně omezení vstupu. V některých lokalitách (např. PR Vlhošť) je z důvodu zachování klidu v hnízdním období časově omezeno horolezectví - z logiky věci vyplývá, že obdobně by v těchto místech mělo být omezeno i jinak legální nebo legalizované nocování.

Potenciálně rizikové a tedy nežádoucí je zakládání nových kempů s ohništěm, v případě úvah o možné legalizaci stávajících kempů je vhodné se soustředit na ty frekventované a pravidelně užívané i v zimním období.

4. Vliv na geologické a geomorfologické fenomény

Vizuální změny skalního povrchu v důsledku pravidelného a dlouhodobého rozdělávání ohňů jsou nejviditelnějším projevem vlivu provozu trampských nocovišť na přírodní fenomény

CHKO K-MK (u řady skalních převisů se jedná o kumulativní působení trvající desítky let, některé převisy byly využívány lidmi již od mezolitu). Jakkoli geologické jevy a jejich tvary nejsou ve vyjmenovaných předmětech ochrany CHKO a v případě MZCHÚ jsou zmiňovány pouze okrajově, je důležité se přiměřeně vypořádat s možným negativním vlivem ohně a jeho zplodin zejména na strukturu horniny a její mikrostruktury modelované přirozenými zvětrávacími procesy. Vliv ohně na pískovec je aktuálně předmětem intenzivního zkoumání v souvislosti s lesním požárem v NP České Švýcarsko v červenci 2022. K dispozici jsou studie Ústavu struktury a mechaniky hornin AVČR - Studie A: *Dopad požáru a bezpečnostních opatření na neživou přírodu* (říjen 2023); Studie B: *Vliv požáru na dlouhodobou stabilitu skalních masivů, změny mechanických vlastností a rozpad skal* (říjen 2024) a závěrečná zpráva výzkumu realizovaného Geologickým ústavem AVČR *Látkové změny v pískovcích postižených požáry a jejich vliv na utváření skalního reliéfu* (červenec 2023) (Adamovič J., Filippi M., Mikysek P., Mészáros N. (2024): Látkové změny v pískovcích postižených požáry a jejich vliv na utváření skalního reliéfu. – Nepublikovaná výzkumná zpráva, Geologický ústav AV ČR, v. v. i. pro Ústav struktury a mechaniky hornin AV ČR, v.v.i.: 1–63, 3 přílohy. Praha). Uvedené materiály popisují velmi podrobně negativní působení ohně na strukturu a soudržnost horniny, na situaci v CHKO K-MK lze ovšem výstupy aplikovat pouze omezeně. Podstatné změny v pískovci nastávají při vystavení vysokým teplotám (přibližně nad 500 °C, barevné změny od 350 °C), což při extrémním požáru v Českém Švýcarsku plošně nastalo, zatímco v případě trampských ohňů pod převisy v CHKO K-MK nastává zcela ojediněle a projevuje se pouze bodově. Změny při nižších teplotách (od 110 °C) mohou nastat pouze při velmi vysokém nasycení pískovce vodou, což není případ běžně využívaných převisů. Jednotlivé případy narušení skalní struktury ohněm (zpravidla exfoliace) jsou pozorovány v případech zcela nevhodného umístění ohniště v blízkosti skalního povrchu (nikoli běžně na tradičních trampských nocovištích, ale spíše v souvislosti s přibývajícími „netrampskými“ nocležníky) nebo v případech ohňů souvisejících se záměrnou likvidací trampských kempů.

Pokud se týká očazení skal nad ohništi, případně silnější sedimentace produktů hoření na skalním povrchu, pak není potvrzen vliv na tvorbu skalního mikroreliéfu, který je modelován primárně dále pokračujícím a očazením neblokovaným solným zvětráváním. Očazení skal má tedy zřejmě vliv pouze na estetické vnímání situace, jak již bylo řečeno výše.

V souvislosti s vlivem ohně bylo podrobně posouzeno vybraných 16 případů tradičních trampských nocovišť včetně pořízení fotodokumentace (přílohy 12 a 13).

Škála trampských nocovišť v CHKO K-MK je, poměřováno jejich rozsahem, standardem, způsobem užívání a tedy i mírou vlivu na zájmy OP, velmi široká. Zahrnuje na jedné straně případy bezproblémové a podobou i využitím nevybočující z legálního rámce. Na druhé straně spektra jsou objekty objektivně poškozující předměty ochrany CHÚ a vybudované v přímém rozporu s ustanoveními ZOPK včetně nepovolených staveb. Ve smyslu uvedení problematiky trampských nocovišť do právně konformního stavu z pohledu ZOPK jsou pak příslušnému orgánu ochrany přírody k dispozici následující variantní postupy:

- vzetí na vědomí případů, které nejsou v kolizi se ZOPK, průběžný monitoring lokalit s cílem udržení legálního stavu jejich užívání (zejména s využitím stráže přírody)
- v případech, které formálně vybočují z mezí zákona, ale věcně nejsou v konfliktu s jeho smyslem (bez negativního vlivu na předměty ochrany nebo s akceptovatelnou mírou takového vlivu) je možné přijmout opatření k jejich legalizaci a stanovení podmínek pro užívání (vydání příslušných souhlasů či výjimek, obligatorně s využitím nástrojů správního rozhodování)

- v ostatních případech je žádoucí přijmout opatření k omezení užívání kempů a jejich fyzickému odstranění. Nevydat potřebný souhlas orgánu OP při řízení o dodatečném povolení stavby, důsledně kontrolovat provoz na nocovištích včetně sankční činnosti, přijmout potřebné kroky k odstranění kempů - dohodou s jejich uživateli i vlastníky pozemků, případně přímo v režii orgánu OP. Míra konfliktu se zájmy ochrany přírody (vliv na předměty ochrany CHÚ, na zvláště chráněné druhy, lokalizace z hlediska maloplošných ZCHÚ, zonace CHKO nebo lokalit soustavy Natura 2000) budiž zásadním kritériem pro určení nezbytnosti a priority konkrétního zásahu v režii orgánu OP. Personální a finanční kapacity jsou omezené a bez dodatečných zdrojů nelze provést všechna opatření formou jednorázové a časově omezené kampaně. Nezbytnou součástí odstraňování kempů musí být trvalá důsledná kontrola a průběžná likvidace pokusů o jejich obnovu. Je možné využít i judikaturou dovozený přístup spočívající v právu orgánu OP (zde AOPK ČR) vyložit pro účely výkonu jemu svěřené agendy, jaký objekt je či není stavbou ve smyslu § 26 odst. 2 písm. a), § 29 písm. b) a § 34 odst. 1 písm. c) ZOPK, tedy i odlišně od názoru příslušného SÚ. Odhad nákladů a poznámky k této problematice jsou předmětem Přílohy 14.

II. Vliv trampských nocovišť na zájmy chráněné zákonem o lesích a zájmy vlastníků lesa

Historicky a kulturně podmíněný institut obecného užívání lesů poskytuje návštěvníkům lesa v ČR široký prostor pro rekreační aktivity, aniž by ovšem zákon jednoznačně vymezoval přesné hranice jejich konání. Obecný požadavek na nepoškození lesa a nenarušování lesního prostředí je rámcem, který v konkrétní geografické, přírodní, společenské nebo vlastnické situaci může nabývat variantní podoby moderované právě vlastníkem v rámci zákonem formulované povinnosti „dbát pokynů vlastníka, popřípadě nájemce lesa a jeho zaměstnanců“. Vlastníkovi lesa je tak svěřena poměrně široká pravomoc při výkladu škodlivosti jednání návštěvníka a při jeho usměrňování. Z podstaty věci je možné očekávat zvýšenou toleranci k užívání lesů veřejností a obecně vstřícnost k naplňování ostatních veřejných zájmů u vlastníků státních (Lesy ČR, VLS, AOPK ČR) a veřejných (např. obce) oproti vlastníkům soukromým (fyzické a nestátní právnické osoby). I v případě Kokořínska se rozdílná míra tolerance u vlastníků projevuje, jakkoli není výsledkem pouze vlastnické struktury, ale přirozeně i přístupu konkrétních lesních hospodářů. Zároveň je v pravomoci vlastníka i vyslovení souhlasu s některými činnostmi zákonem taxativně vymezenými jako zakázané, orgán státní správy lesů tyto pravomoci vykonává pouze tehdy, dotýká-li se činnost majetku více vlastníků nebo odehrává-li se v ochranném pásmu lesa.

Zřizování a provoz nocovišť mohou kolidovat se zájmy LZ a vlastníků zejména v následujících případech:

- hlukové projevy, přičemž snížená tolerance (včetně požadavku na absolutní vyloučení) je vůči jakémukoli hluku v noční době nebo k technickým zdrojům hluku včetně reprodukováné hudby
- zásahy do půdního povrchu včetně přirozené morfologie terénu při úpravách plochy k nocování, místa pro ohniště, přístupových chodníků, zpevňování svahů atd., zásahy do skalního masivu (rytí, kotvení, sekání...)
- zřizování překážek typu oplocení, ohrazení, zábradlí
- umísťování staveb nebo výrobků plnících funkci stavby

- ponechávání předmětů nebo cizorodých (nepřirodních) materiálů
- kácení stromů bez ohledu na jejich rozměry a zdravotní stav a odstraňování keřů
- přivlastňování si dříví přesahující parametry nehroubí (tloušťka do 7 cm včetně kůry) na budování konstrukcí, mobiliáře nebo jako paliva
- odstraňování odpadů v místě včetně biologických a exkrementů
- rozdělávání a udržování ohně (pro většinu vlastníků nepřekročitelný limit)

III. Vliv trampských nocovišť na zájmy chráněné stavebním zákonem

Se stavebním zákonem koliduje tramping pouze v případě budování nepovolených staveb či terénních úprav na nocovištích. Posouzení zda je objekt stavbou ve smyslu stavebního zákona činí místně příslušný stavební úřad. V CHKO K-MK se jedná o nižší jednotky případů (z evidovaných 139 nocovišť pouze 4 objekty).

IV. Vliv trampských nocovišť na zájmy chráněné zákonem o státní památkové péči

S ohledem na historické osídlení od mezolitu po současnost jsou právě skalní převisy na Kokořínsku lokalitami s jednoznačně prokázanými archeologickými nálezy, kde jakýkoli zásah do terénu může představovat nevratné narušení archeologické situace. Nelze univerzálně stanovit bezpečnou míru zásahu do terénu, na některých lokalitách se archeologicky zájmové vrstvy nacházejí relativně hluboko (vyšší desítky centimetrů), jinde těsně pod recentním povrchem. Poněkud paradoxně není žádoucí ani obligatorně odstranit veškeré zařízení problematických nocovišť, a to ani v místech, kde již došlo k prokazatelnému narušení historických vrstev, mohlo by totiž dojít k dalšímu narušení. Přijatelným a bezpečným způsobem likvidace kempu je odstranění pouze jeho nadzemní části a případné výkopy (zapuštěná ohniště apod.) sanovat zasypáním místním inertním materiálem. Tam, kde nedošlo k významnému narušení archeologické situace, může existence upraveného nocoviště blokovat jinou nežádoucí intervenci - například nelegální archeologický průzkum nebo pátrání po artefaktech s pomocí detektoru kovů.

V. Vliv trampských nocovišť na zájmy chráněné zákonem o myslivosti

Tramping, ostatně podobně jako další lidské aktivity spojené s pobytem v přírodě, má nepochybně negativní vliv na přirozené životní projevy zvěře. Rušení způsobuje stresové reakce, může ovlivnit úspěšnost hnízdění a rozmnožování, sezónní migraci apod. (podrobněji viz Příloha 8). Na druhou stranu při běžném a opakovaném ruchu v honitbě většina zvěře přizpůsobuje svoje chování a dochází k její habituaci, případně synantropizaci.

Přítomnost návštěvníků v honitbě, zvláště pak mimo běžnou denní dobu, má velmi významný vliv na výkon práva myslivosti - snižuje úspěšnost lovu, ohrožuje plnění plánu lovu s důsledky navyšování škod působených zvěří na lesích a zemědělských kulturách, zvyšuje nebezpečí poškození zdraví i života návštěvníků i lovců. Tramping ve své stávající podobě, jakkoli rušivý, ovšem až na výjimky nepřekračuje legální rámec nastavený MZ.

VI. Vliv trampských nocovišť na zájmy chráněné zákonem o odpadech

Do kolize se zákonem o odpadech se aktivní tramping v CHKO K-MK prakticky nedostává. Jiná situace nastává u opuštěných a zaniklých kempů, pokud na místě zůstávají předměty nebo konstrukce, výplně, spojovací části z nepřírodních materiálů, které pozbyly své funkce. Aktuálně dochází ke vzniku odpadu při rušení kempů vlastníky pozemků, orgánem ochrany přírody, obcí nebo svévolně jednajícími soukromými osobami. Tyto subjekty se stávají původci odpadu s povinností jeho likvidace. Pokud není původce znám, odpovídá za stav a odstranění vlastník pozemku. Přírodní materiál z likvidovaných kempů (zejména chemicky neošetřené dřevo) nemusí být odpadem a je možné jej ponechat na místě k zetlení (s uložením do hromad - urychluje rozklad, nikoli volné rozptýlení po lokalitě).

Pokud abstrahujeme od nepovolených staveb, dostává se zřizování a provoz nocovišť v CHKO K-MK do potenciálního nebo reálného konfliktu především se zájmy ochrany přírody, vlastníků lesa a ochrany archeologických nálezů. Při úvahách o možné akceptaci a následné legalizaci některých kempů je proto rozhodné především stanovisko subjektů, které v regionu tyto vyjmenované zájmy zastupují - tedy Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, vlastníci lesních pozemků a orgány památkové péče, respektive archeologové. Odborná skupina pracuje se souborem 139 trampských nocovišť identifikovaných a popsanych ve spolupráci s dalšími subjekty Správou CHKO K-MK v uplynulých letech. Jednotlivé případy byly posouzeny podle výše zmíněných kritérií/zájmu tak, aby bylo možné je kategorizovat do skupin dle akceptovatelnosti jejich další existence (viz tabulka v Příloze 15).

- Nocoviště označená jako neakceptovatelná všemi třemi subjekty budou navržena k odstranění ve spolupráci a s finanční a organizační spoluúčastí orgánu ochrany přírody a příslušného vlastníka a s odbornou konzultací památkové péče. Bude dohodnut harmonogram likvidace s cílem maximálního urychlení v rámci personálních a finančních možností účastníků.
- Nocoviště označená jako akceptovatelná všemi subjekty budou předmětem možné legalizace - souhlasy vydané dle správního řádu orgánem OP, souhlas vlastníka, zohledněné podmínky navržené památkovou péčí
- Nocoviště označená některými subjekty jako akceptovatelná a jinými jako neakceptovatelná jsou potenciálně určena k odstranění s nižší časovou naléhavostí a primárně v režii toho, kdo vyslovil nesouhlas (orgán OP, vlastník). V případě požadavku na zachování vysloveného uživateli zůstává prostor k jednání o možných podmínkách pro změnu negativního stanoviska a tím přesun do skupiny nocovišť potenciálně legalizovatelných.

Odhlédneme-li od čistě legislativních nástrojů diskutovaných výše, je určitě namístě se zabývat i osvětou veřejnosti, která v přírodě nocuje. Jako základ lze využít obecné zásady pro ohleduplné

návštěvníky přírody, publikované např. na stránkách AOPK ČR (<https://aopk.gov.cz/jak-se-chovat-v-prirode>). Další inspiraci může poskytnout program Leave No Trace (<https://lnt.org/>) s dlouhou historií a značnou mírou propracovanosti i obeznámenosti. LNT tak například běžně adaptuje svých sedm základních principů na míru jednotlivým outdoorovým aktivitám. Podobně lze šest agenturních zásad přeformulovat tak, aby byly cílené přímo na trampy, táborníky a bivakáře. LNT například rozlišuje vhodné chování na intenzivně navštěvovaných místech (koncentrace vlivu na „obětovaná“ místa) a v „panenských“ oblastech (rozptýlení vlivu). Jedním z dobře využitelných sloganů LNT pro trampy je „dobré místo pro přenocování se nevytváří, ale nachází“. Obtížněji využitelný je princip LNT věnovaný rozdělávání ohňů, neboť vychází z legislativy USA, která umožňuje rozdělávání ohně prakticky volně na státní půdě. Inspirativní přesto mohou být různé typy ohnišť, z nichž některé vyloženě cílí na minimalizaci vlivu na přírodní prostředí. Vhodně formulovaná pravidla pro trampy nejen v CHKO K-MK by tak bylo možné šířit po internetu, v tištěných médiích i v terénu a efektivně tak ovlivnit chování této cílové skupiny.

5. Postup orgánu ochrany přírody a ostatních subjektů při řešení problematiky tramských nocovišť v CHKO Kokořínsko-Máchův kraj

Tramping na Kokořínsku a v tzv. Roverských horách je tradičním způsobem rekreačního využívání zdejší krajiny, od jeho počátku uplynulo v roce 2024 již sto let. Na rozdíl od tramských krajín vyvíjejících se v údolích řek (Vltava, Berounka, Sázava, Kocába, Oslava...) se zpravidla nejednalo o tramské osady postupem času transformované v rekreační chatové osady. Podobně jako v ostatních pískovcových oblastech středních a severních Čech (Český ráj, Lužické hory, Labské pískovce, České Švýcarsko) jsou k pobytu a nocování upravovány skalní převisy. Převažující formou jejich využívání je pěší putování („vandř“, „čundr“) s nocováním v upravených kempech a jejich střídáním. Úprava kempů probíhala s vědomím nebo souhlasem, leckdy i s podporou lesních hospodářů (dohody o dobrovolné spolupráci při ochraně a obnově lesů), tolerována přitom byla i ohniště. Tramping nejen na Kokořínsku se tak vyvinul do svébytné podoby s historickými a kulturními hodnotami, které opravňují k jeho vnímání jako prvku nemateriálního kulturního dědictví (viz Příloha 2). Tramping se tak stává součástí identity místa a typickým atributem zdejší kulturní krajiny.

Takto formovaná krajina nabývá ochrany vyhlášením Chráněné krajinné oblasti Kokořínsko v roce 1976, později (2014) rozšířené o oblast Dokeska (CHKO Kokořínsko – Máchův kraj). Tramping je integrální součástí zdejší chráněné krajiny, jakkoli se některé jeho projevy mohou ocitat mimo legální rámec Zákona o ochraně přírody a krajiny (přijat v roce 1992). Ostatně i do té doby se některé tramské aktivity (rozdělávání ohňů) ocitaly mimo zákonný rámec (např. Zákon o lesích) a nikdy nebyly formálně legalizovány. Je třeba ještě zdůraznit, že od roku 1976 do roku 1992 byla Správa CHKO Kokořínsko jako součást Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody pouhou odbornou organizací bez jakýchkoli výkonných pravomocí. Těch nabyla právě až v roce 1992 se schválením ZOPK, pohříchu však v situaci, kdy tramping leckdy provozovaný mimo rámec téhož zákona byl ve své aktuální a víceméně extenzivní podobě obecně tolerován a přijímán jako specifický prvek lidové kultury. Obdobná situace byla v řadě dalších oblastí, které nabyly územní ochrany (Český ráj, Jizerské hory, Lužické hory, Labské pískovce a mnohé další - nejnověji v roce 2016 vyhlášená CHKO Brdy). V CHKO Kokořínsko, stejně jako v ostatních CHKO byly eliminovány pouze extrémní projevy tramských aktivit, které významně kolidovaly s předměty ochrany nebo se odehrávaly mimo místa s povoleným vstupem (NPR, vybrané PR). K významné změně došlo po roce 2000, kdy na části CHKO Labské pískovce, v trampyngem velmi frekventované „Zadní zemi“, byl vyhlášen Národní park České Švýcarsko. Tramping se zde ocitl zcela mimo toleranční rámec území s nejvyšším stupněm ochrany a začal být aktivně omezován. Podobný trend nastal i v CHKO Český ráj přibližně mezi

lety 2002-2007. Zde bylo důvodem snížení společenské podpory trampingu v oblasti s dynamicky rostoucím overturismem a došlo k využití nadměrně represivních metod (stíhání aktivit dnes právem považovaných za legální - bivakování apod.). Již v 80. a 90. letech minulého století vlivem imisní lesní kalamity pozbyla pro trampy na atraktivitě podstatná část Jizerských hor. Výsledkem byl přirozený přesun trampů do krajiny atraktivní a návštěvnický méně exponované, na Kokořínsko.

Zvýšením frekvence trampingu a počtu trampských nocovišť tak po roce 2015 začínají narůstat negativní projevy dříve málo konfliktní aktivity. Střety s ochranou archeologických situací a nálezů postupně narůstají i s rostoucí odbornou aktivitou archeologů v území širšího Kokořínska a v březnu 2008 vrcholí vydáním podnětu k šetření porušení Zákona o státní památkové péči a Zákona o ochraně přírody a krajiny jménem Vlastivědného muzea a galerie v České Lípě (VMG ČL), adresovaného Krajskému úřadu v Liberci a České inspekci životního prostředí (ČIŽP). Podnět byl následně podpořen stanoviskem architektonické komise Libereckého kraje. Za zmínku přitom stojí personální průnik mezi stráží přírody v Českém ráji, VMG ČL a architektonickou komisí Lbc kraje a také to, že konflikt byl primárně identifikován vůči zájmům památkové péče, nikoli předmětům ochrany CHKO. Organizace a státní orgány zodpovědné za památkovou péči nepodnikly žádný aktivní krok k řešení podnětem popsané situace. ČIŽP vyslovila pouze deklaratorní stanovisko protokolem z následně svolaného jednání a písemnou odpověď na podnět VMG ČL, bez jakékoli další aktivity směřující k nápravě stavu, ačkoli disponovala stejnými pravomocemi jako tehdejší Správa CHKO Kokořínsko.

Správa CHKO Kokořínsko v roce 2008 a 2009 komunikovala s majoritním vlastníkem lesů, Lesy ČR, s. p., a zároveň se stavebními úřady (SÚ Dubá...) ohledně vyjasnění vztahu známých nocovišť ke Stavebnímu zákonu, vše s velmi omezenou zpětnou vazbou. Zároveň vstoupila do kontaktu se zástupci trampské komunity. Výsledkem bylo odstranění tří kontroverzních kempů v režii Správy CHKO a několika dalších nocovišť samotnými trampy. Součástí komunikace s trampy byla osvěta ohledně možného škodlivého působení trampských kempů na zájmy ochrany přírody a zejména na archeologickou situaci poškozovanou výkopy pod skalními převisy. Je možné zodpovědně konstatovat, že došlo k dramatickému zlepšení stavu nebo vnímání reálné situace - to lze doložit např. stanoviskem Dr. Cílka (Geologický ústav AVČR), který již v roce 2003 zmiňuje silné ohrožení archeologické situace sídelními trampskými úpravami, zatímco v roce 2024 jako signatář stanoviska mezioborové skupiny vědců hájí existenci trampských kempů (nejen) na Kokořínsku a naopak varuje před možnými škodami způsobenými jejich živelnou likvidací. Podobně se vyjadřuje i v publikovaných populárních textech.

V následujících letech se situace nijak dramaticky neměnila, setrvalý stav trampských kempů a jejich užívání nebyl důvodem pro vnímání trampingu Správou CHKO jako jedné z hlavních priorit ochrany přírody a krajiny na Kokořínsku. Personální a správní kapacity úřadu byly plně vyčerpány složitým a náročným procesem podstatného rozšíření území se zvláštní ochranou, na jehož konci bylo v roce 2014 vyhlášení CHKO Kokořínsko – Máchův kraj. Se změnou organizační struktury AOPK ČR v roce 2015 a vznikem Regionálního pracoviště SCHKO Kokořínsko – Máchův kraj, jakož i s přijetím Zákona o státní službě, přibývají další odborné a úřední agendy s velkými nároky na pracovní zatížení zaměstnanců. Správa CHKO nedisponuje ani dobrovolným strážním aktivem, na který by mohla delegovat systematickou kontrolní činnost. Intenzita užívání trampských kempů se postupně zvyšuje a se změnou životního stylu a nárůstem volného času začínají na trampských nocovištích přibývat „netrampové“ - turisté, rodiny s dětmi, dětské skupiny, klienti outdoorových agentur atd. Intenzita a změna způsobu pobytu na nocovištích skokově roste v roce 2020 v přímé souvislosti se změnou chování lidí v průběhu covidové pandemie, v dalších letech pak i vlivem cílené propagace trampských nocovišť v médiích, na webových stránkách a sociálních sítích včetně sdílení jejich přesné polohy.

Regionální pracoviště S CHKO K-MK vnímá trend, změnu stavu a akutní potřebu řešení. Aktualizuje seznam známých nocovišť a formálně oslovuje velké vlastníky lesů výzvou k podání

vysvětlení. Nalezení společného přístupu a navázání spolupráce je komplikováno změnou vlastnictví lesů v posledních letech v důsledku restitucí a také tím, že vlastníci lesa, na rozdíl od Správy CHKO, nebyli vystaveni veřejnému a mediálnímu tlaku na likvidaci kempů, ačkoli jejich formální odpovědnost a faktické možnosti řešení jsou přinejmenším stejné jako v případě orgánu ochrany přírody. Počínaje rokem 2019 Správa CHKO opět aktivně přistupuje k fyzické likvidaci problematických kempů. Do 1. pololetí 2024 odstraňuje celkem 36 objektů ze 135 evidovaných, další pak likvidují vlastníci pozemků a guerillově jako „občanskou aktivitu“ anonymní odpůrci této formy trampingu.

Závěrem lze říci, že z výše popsaných důvodů se opravdu Kokořínsko a Roverské hory staly centrem trampingu v oblasti středních a severních Čech. V ostatních CHKO, včetně těch prezentovaných odpůrci jako „trampingu prosté aktivitou jejich správ“ a také v NP České Švýcarsko je trampung dále přítomen v křehké rovnováze s ochranou přírody a s eliminací zjevných excesů. Správa CHKO Kokořínsko – Máchův kraj se v posledních dvou desetiletích snaží regulovat trampske aktivity s využitím pozitivní motivace i přiměřené represe. Její správní činnost je v této oblasti srovnatelná s přístupem ostatních správ CHKO v České republice, samozřejmě s výhradou objektivně většího rozsahu problému. Trampung v CHKO obecně opravdu není klíčovým problémem ochrany přírody a zásadní prioritou. Prezentace situace na Kokořínsku jako systémového selhání ochrany přírody je zcela účelová, aniž by bylo zřejmé, co vlastně má tímto účelem být.

NÁVRHOVÁ ČÁST

6. Návrh postupu uvedení tramských nocovišť do souladu s legislativou

K dispozici jsou tři základní varianty uvedení stávajících tramských nocovišť do právně konformního stavu:

1. Konstatování legality - nevyžaduje žádný formální úkon nutný k uznání legality, ta je objektivně dána. Týká se to zejména případů, kdy došlo pouze k jednoduché úpravě místa pro nocleh bez významné či patrné terénní úpravy nebo zřízení stabilního ohniště. Sama legalita „kempu“ ovšem automaticky neznamená legalitu činností zde provozovaných. Zejména vícedenní pobyty, které naplňují znaky táboření, jsou v rozporu se Zákonem o lesích (LZ) i Zákonem o ochraně přírody a krajiny (ZOPK). Stejně tak rozdělávání a udržování ohňů. Pokud se jedná o přešůpek proti lesnímu zákonu, přísluší kontrola lesní stráž - při zjištění přešůpku může na místě uložit opatření k okamžité nápravě, případně zjistit totožnost přešůpce a předat případ k řešení příslušnému orgánu státní správy na obci s rozšířenou působností. Přešůpek proti zákonu o ochraně přírody a krajiny řeší na místě stráž přírody s možností uložení pokuty příkazem na místě, nebo na základě oznámení příslušný orgán ochrany přírody (AOPK ČR, RP Správa CHKO Kokořínsko-Máchův kraj). Při stanovení sankce je u konkrétního jednání nutné zhodnotit formální a materiální stránku - pokud materiální stránka není naplněna, správní orgán může

konstatovat, že jednání není přestupkem. Přestupek s nízkou společenskou škodlivostí lze řešit domluvou.

2. Odstranění nocovišť, která jsou v rozporu s právními předpisy a jejichž zachování je nežádoucí - jejich negativní vliv na zákonem chráněné zájmy je významný a není možné ho přiměřeně kompenzovat podmínkami, není reálné získat souhlas vlastníka pozemku se zachováním nocoviště.
3. Legalizace nocovišť, která jsou formálně v rozporu s právními předpisy, ale jejichž zachování je přípustné - negativní vliv na zákonem chráněné zájmy je nízký a lze jej kompenzovat stanovením podmínek v rámci vydání souhlasu/výjimky dle příslušných předpisů. V zásadě je nezbytné získat souhlas vlastníka pozemku nejen ve vztahu k vlastnickým právům, ale zejména k prolomení limitů daných LZ, dále pak souhlas orgánu ochrany přírody k uvedení do souladu s ustanoveními ZOPK.

Legalitu nebo přípustnost jednotlivých nocovišť je třeba hodnotit především ve vztahu ke dvěma klíčovým zákonům, které deklarují některé obvyklé atributy související s existencí a provozem trampských kempů jako činnosti zakázané, tedy LZ a ZOPK. Jedná se především o zákazy táboření a rozdělávání ohňů. Dále pak o možný vliv na hospodářské a mimoprodukční funkce lesů a vliv na předměty ochrany zvláště chráněných území a zvláště chráněné organismy. Při rozhodování o akceptovatelnosti podle zmíněných zákonů je třeba zohlednit i ostatní veřejné zájmy - legitimitu trampingu jako nehmotného předmětu kulturního dědictví na jedné straně, na straně druhé pak možné ovlivnění zájmů dle Památkového zákona, Zákona o myslivosti, zájmů obcí atd.

Konkrétní hodnocení statutu nocovišť evidovaných v CHKO K-MK včetně návrhu na jejich odstranění nebo možnou legalizaci obsahuje Příloha 15.

I. Postup dle Stavebního zákona (SZ)

Rozhodná pro uplatnění nástrojů SZ je skutečnost, zda je předmětný objekt z hlediska SZ stavbou nebo zařízením plnícím funkci stavby, či nikoli. Posouzení této otázky je svěřeno místně příslušnému stavebnímu úřadu, v pochybnostech pak nadřízenému krajskému úřadu. Pokud je objekt shledán nepovolenou stavbou, zahajuje stavební úřad z moci úřední řízení o odstranění stavby. V případě nezjištěného vlastníka se rozhodnutí vydává jako veřejná vyhláška. Součástí řízení o odstranění stavby je, pokud o to vlastník požádá, řízení o dodatečném povolení stavby. Dodatečnému povolení stavby pro rekreaci na nezastavitelné ploše, obligatorně na pozemcích určených k plnění funkcí lesa, brání ustanovení § 122 odst. 1 SZ, podle kterého je možné v nezastavěném území umísťovat pouze stavby pro zemědělství a lesnictví, pro ochranu přírody a krajiny nebo zlepšení podmínek k využití pro rekreaci a cestovní ruch, přičemž je ovšem vyloučena funkce bydlení nebo pobytové rekreace. Bez změny územního plánu není tedy možné nepovolenou stavbu pro rekreaci, typicky trampský srub, dodatečně povolit. Dodatečnému povolení stavby též brání, pokud stavba vyžaduje rozhodnutí o povolení výjimky ze zákazu podle jiného právního předpisu (§ 256 odst. 1 písm. a) SZ).

Speciálním případem je situace, kdy stavba vznikla prokazatelně před schválením zákona č. 50/1976 Sb. o územním plánování a stavebním řádu. Taková stavba není stavbou nelegální („černou“), může být ale stavbou neoprávněnou, pokud nejsou vypořádány poměry mezi vlastníkem stavby a vlastníkem pozemku. Tuto situaci řeší soud na základě žaloby o určení vlastnictví podané vlastníkem stavby nebo pozemku (viz § 80 Občanského soudního řádu z. č. 99/1963 Sb.). Shodou okolností je rok 1976 zároveň rokem vyhlášení CHKO Kokořínsko, před tímto datem tedy neexistovala Správa CHKO jako odborná organizace ani jako dotčený orgán (po roce 1992) v řízeních vedených stavebním úřadem.

II. Postup dle Zákona o lesích (LZ)

LZ (§ 20) vyjmenovává činnosti, které jsou v lesích zakázány a zároveň svěřuje vlastníku lesa pravomoc prolomit vybrané zákazy vydáním souhlasu. Týká se to např. táboření, rozdělování ohně, terénních úprav, narušování půdního povrchu, budování chodníků, oplocení a jiných objektů, těžby a poškozování stromů nebo keřů, což je prakticky úplný výčet možných činností při zřizování a provozu trampských nocovišť. Forma vydání souhlasu není určena, postačuje tedy i prostý ústní souhlas vlastníka nebo jím zmocněné osoby (např. odborný lesní hospodář). V případě zřizování nocoviště spojeného s úpravou pozemku a ponechávání movitých věcí (mobiliáře) na něm je jednoznačně vhodná písemná forma souhlasu, který vlastník vydává konkrétnímu žadateli a kde může formulovat závazné podmínky. Stejně tak je souhlasem případné kladné stanovisko vlastníka v rámci řízení vedených příslušnými správními orgány (orgány ochrany přírody, státní správy lesů nebo myslivosti...). Podle výkladu Ministerstva zemědělství, prezentovaného na jednání OS zástupcem velkého vlastníka lesa, je dostačující formou souhlasu i tolerance existujícího stavu, tedy nevyjádření nesouhlasu se zřízením kempu a nepřijetí konkrétních opatření k uvedení do původního stavu v případech, o kterých vlastník či jeho zástupce věděl nebo vědět měl. Má se zato, že vlastník přebírá odpovědnost za požární ohrožení vzniklé existencí a užíváním ohniště nebo za případnou zdravotní újmu návštěvníků lesa způsobenou v souvislosti s užíváním zde umístěných konstrukcí nebo mobiliáře.

K ochraně lesního hospodářství, ochraně lesního majetku a k dodržování LZ se jako kontrolní orgán zřizuje lesní stráž. Členy lesní stráže jmenuje obecní úřad ORP, zpravidla z řad lesního technického personálu příslušného lesního majetku (na úrovni správců nejnižších organizačních jednotek - revírů, úseků atd. s průměrnou výměrou 500-1500 ha). Zjištěné přestupky nebo správní delikty lesní stráž předává k řešení orgánu státní správy lesů nebo České inspekci životního prostředí (která ovšem podle aktuální úpravy neřeší přestupky fyzických osob).

Obecné užívání lesů může orgán státní správy lesů formou opatření obecné povahy omezit vyloučením vstupu do lesa (§ 19 odst. 4 LZ), ovšem pouze ze zákonem vyjmenovaných důvodů (hrozí-li bezprostřední ohrožení lesa nebo zdraví a bezpečnosti osob), a to na dobu nejvýše tří měsíců. Tento nástroj je užitečný v případě akutního nebezpečí požáru, kalamitního stavu nebo nákazové situace, rozhodně se však nehodí k systémové dlouhodobé regulaci návštěvnosti lesů, tedy ani k řešení problematiky trampských nocovišť.

Lze konstatovat, že z pohledu dodržování ustanovení LZ a správy majetku je ve vztahu k trampským nocovištím jednoznačně nejsilnějším hráčem vlastník lesa s vysokou odpovědností a silnými kompetencemi i nástroji a s relativně dostatečnými odbornými i personálními kapacitami (zvláště pak u velkých korporátních vlastníků).

III. Postup podle Zákona o ochraně přírody a krajiny (ZOPK)

Tramping, respektive jeho (a od něj odvozených aktivit) projevy v území mohou mít negativní vliv na zájmy ochrany přírody nebo přímo kolidují s ustanoveními ZOPK a podzákonných právních předpisů (více viz kapitoly „Střety trampingu s veřejnými zájmy na Kokořínsku“ a „Zhodnocení negativního vlivu trampingu v CHKO K-MK na zájmy ochrany přírody a krajiny a další relevantní veřejné zájmy“). Kontrolou a vymáháním dodržování stanovených limitů jsou pověřeny příslušné orgány ochrany přírody - v širším regionu Kokořínska v CHKO je to AOPK ČR, Správa CHKO Kokořínsko-Máchův kraj, mimo CHKO místně příslušné krajské úřady a na pozemcích určených k obraně státu (bývalý VVP Ralsko) pak AOPK ČR, regionální pracoviště Liberecko. Mimo CHKO ovšem s výjimkou některých maloplošných zvláště chráněných území neplatí základní restriktivní omezení typu zákazu táboření a rozdělování ohňů. Na celém území je orgánem ochrany přírody také Česká inspekce životního prostředí s omezenou působností ve vztahu k přestupkům fyzických osob. Kontrolní činnost v terénu včetně

pravomoci zastavení rušivé činnosti a sankcí formou uložení pokuty příkazem na místě vykonává stráž přírody.

Stráž přírody ustanovuje územně příslušný orgán ochrany přírody, t.j. správa národního parku, AOPK ČR nebo krajský úřad. Na území národních parků jsou systemizována místa pro profesionální strážce přírody s počty pracovníků od 1 na 1000 ha rozlohy NP až po 2500 ha rozlohy (podle velikosti NP). AOPK ČR nemá pro strážní službu systemizované služební pozice (výjimkou mohou být např. dočasná místa ad hoc zřizovaná v rámci projektů financovaných mimo státní rozpočet). S ohledem na vývoj návštěvnosti chráněných území je i počet profesionálních strážců v národních parcích nedostatečný, v tomto srovnání pak úplná absence profesionální strážní služby v CHKO znamená faktickou rezignaci státní správy na systematickou kontrolní činnost v územích s vysokou přírodní hodnotou a stupněm ochrany. Při obdobné intenzitě kontroly jako v národních parcích by například v CHKO Kokořínsko – Máchův kraj mělo být zaměstnáno cca 20 profesionálních strážců, přičemž na zajištění veškeré agendy odborné organizace a orgánu státní správy je na běžné správě CHKO celkem vyčleněno pouhých 7-10 zaměstnanců. Absence profesionálních strážců je částečně a velmi nedostatečně kompenzována ustanovením vybraných odborných zaměstnanců AOPK ČR stráží přírody. Tato skutečnost má praktický význam pouze pro získání oprávnění k okamžitému pozastavení nedovolené činnosti a zjišťování totožnosti přestupců (dle § 81 odst. 7 písm. a) a e) ZOPK) při náhodných zjištěních v průběhu terénní odborné nebo správní činnosti avšak nemůže jakkoli nahradit systematickou kontrolní činnost. Některé CHKO disponují personálně omezeným aktivem dobrovolných strážců, kteří jsou jmenováni z řad laické veřejnosti. Strážní službu vykonávají jako „zájmovou činnost“ ve svém volném čase, bez nároku na odměnu a s minimální materiální podporou. Nábor vhodných kandidátů je mimořádně obtížný, jejich motivace může být v některých případech problematická, stejně jako psychologický a osobnostní profil. V praxi jako plnohodnotní kvalifikovaní strážci včetně sankčních pravomocí vystupují pouze jednotlivci, naprostá většina dobrovolníků omezuje svoji účast pouze na úroveň zpravodaje (bez ukládání pokut či řešení konfliktních situací). Výše uvedené platí i pro CHKO K-MK, kde historicky dobrovolnický strážní aktiv nebyl ustanoven a jeho vznik a práci v posledních letech provázejí personální problémy v počtu i kvalitě členů.

Při porušení ZOPK fyzickou osobou vede na základě vlastního zjištění nebo oznámení AOPK ČR přestupkové řízení. Klíčovou otázkou je prokázání přestupkového jednání konkrétní osobě. Zjistit nade vší pochybnost původce činností vedoucích ke zřízení nocoviště je mimořádně obtížné a v praxi spíše raritní. Podobně je tomu poněkud paradoxně i u prokazatelně zdokumentovaných činností souvisejících s užíváním nocoviště, včetně rozdělávání ohně. Příkladem budiž dosud neukončené řízení o přestupku oznámeném v souvislosti s natáčením dokumentu ČT a tímto dokumentem veřejně prezentovaném. Důsledný postih přestupců bez systémové kontroly funkční (profesionální) stráží přírody není realizovatelný.

Nocoviště, jejichž existence je v rozporu s legislativou a která nejsou akceptovatelná vlastníkem pozemku nebo orgánem ochrany přírody jsou určena k odstranění. Pokud není zjištěn původce, základní odpovědnost spočívá na vlastníkově pozemku. Orgán OP (zde AOPK ČR) může poskytnout součinnost včetně finanční účasti, případně po dohodě s vlastníkem pozemku převzít iniciativu a odstranit zařízení ve vlastní režii. Základním kritériem míry účasti AOPK ČR a výše finanční podpory je míra negativního vlivu na předměty ochrany CHKO. Z toho vyplývá určení priority věcné a časové. S vyšším stupněm ochrany území nebo při výskytu zvláště chráněných organismů, které by tábořením mohly být ovlivněny, se přirozeně snižuje míra možné tolerance. Není ovšem možné zjednodušit rozhodování tak, aby striktní kontraindikace existence upravených nocovišť byla např. 1. zóna CHKO, území Natura 2000 nebo umístění nocoviště v maloplošném zvláště chráněném území. Například přírodní rezervace Kokořínský důl o rozloze cca 24 km² zahrnuje kromě přírodně cenných stanovišť také zastavěná území, komunikace, parkoviště, tábořiště. Vždy je třeba každý případ posoudit individuálně a v souvislostech.

Nocoviště, která jsou formálně v rozporu s legislativou, ale která lze při stanovení odpovídajících podmínek akceptovat z pohledu vlastníka a tří klíčových zákonů (LZ, ZOPK, PZ),

je možné legalizovat vydáním příslušných správních aktů. Dle ZOPK lze vydat individuální rozhodnutí o výjimce - tento způsob je vhodný pro jednotlivé případy konkrétních nocovišť s jasně identifikovaným uživatelem (žadatelem). Obligatorními účastníky řízení jsou vedle žadatele pouze dotčené obce a přihlášené spolky, doporučuje se v těchto případech přiznat status účastníka řízení dle § 27 odst. 2 správního řádu také vlastníkově nebo nájemci pozemku a vyžádat si stanovisko od odborné autority památkové péče nebo orgánu státní správy památkové péče. Vhodnější formou, která upravuje podmínky užívání nocovišť pro neurčitou skupinu uživatelů, je opatření obecné povahy (podle § 171 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, je OpOP „správní akt, který není ani právním předpisem, ani rozhodnutím, a který stanoví obecná pravidla chování pro neurčitý počet případů a adresátů, ale v konkrétní věcné a územní situaci“). OpOP se vydává zásadně z moci úřední (může být iniciováno podnětem subjektu, který má ve věci zájem) a v procesu projednání je umožněna účast širokému spektru subjektů. Správní orgán je nejprve povinen **projednat** návrh OOP s dotčenými orgány dle § 136 SŘ (orgány, o kterých to stanoví zvláštní zákon, především obce dle § 71 odst. 4 ZOPK¹; a dále orgány příslušné k vydání závazného stanoviska nebo vyjádření, které je podkladem rozhodnutí správního orgánu; orgán státní správy lesů, myslivosti, státní památkové péče apod.). K návrhu OOP může kdokoli, jehož práva, povinnosti nebo zájmy mohou být opatřením obecné povahy přímo dotčeny („veřejnost“) uplatnit připomínky, vlastníci nemovitostí nebo, určí-li tak správní orgán, i jiné osoby potenciálně dotčené ve svých zájmech mohou uplatnit námitky a dotčené orgány stanoviska. Správní orgán připomínky a námitky vyhodnotí a o námitkách rozhodne, proces umožňuje zohlednit všechny zájmy, kterých se předmět rozhodování dotýká.

Pokud se rozhodování dotýká záměru lokalizovaného v evropsky významné lokalitě nebo ptačí oblasti soustavy Natura 2000 nebo v jejich bezprostřední blízkosti, je předběžnou otázkou nezbytnou pro další vedení řízení stanovisko k možnému vlivu na území Natura 2000 podle § 45i odst. 1 ZOPK). Stanovisko vydává příslušný orgán ochrany přírody (AOPK ČR, krajský úřad, správa NP).

Vhodným nástrojem pro minimalizaci negativního vlivu nocovišť na zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů a na volně žijící ptáky požívající speciální ochranu dle § 5a ZOPK je také sezónní časové omezení souhlasu (obdobně jako je tento nástroj aktuálně využit při regulaci horolezectví). Pakliže je žádoucí vyloučit v konkrétním období i aktivity jinak legální (vstup, volné nocování), je možné ke stanovení podmínek využít § 66 popř. § 64 ZOPK.

IV. Postup podle Zákona o památkové péči

Přestupkovou agendu v rámci výkonu státní správy v oblasti památkové péče vede v případech vztažených ke zřizování trampských nocovišť úřad obce s rozšířenou působností. Prakticky se jedná téměř výhradně o situaci ve smyslu ustanovení § 39 odst. 1 písm. g z. č. 20/1987 Sb. (PZ) - tedy přestupek fyzické osoby prováděním neoprávněných výkopů v území s archeologickými nálezy (ÚAN), aniž by ovšem byl exaktně definován pojem „výkop“ a aniž by na straně druhé bylo výslovným znakem přestupku faktické narušení archeologické situace. Tento nástroj trpí vadami výše komentovanými v souvislosti s přestupky dle ZOPK - velmi obtížné až nemožné zjištění konkrétního přestupce a prokázání přestupkového jednání. Ačkoli na Kokořínsku odborné autority v minulosti upozorňovaly na nelegální výkopy (viz Archeologická komise Libereckého kraje, Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě, 2008), nebylo kompetentními orgány zahájeno žádné řízení o přestupku dle PZ.

Možnosti preventivního ovlivnění (kromě osvěty) nezákonné činnosti PZ nenabízí. Relevantní možností pro stanovení podmínek nutných pro ochranu archeologické situace a nálezů je tedy formulace odborného stanoviska pro řízení vedená orgány státní správy ochrany přírody a lesů a pro souhlasy vydávané vlastníkem.

¹ Obce mají postavení dotčeného orgánu v procesu vydávání OOP podle části třetí ZOPK (tzn. §§ 14 – 45).

V. Postup podle Zákona o myslivosti

Zákazy uvedené v § 9 odst. 1 ZOM (plašení a rušení zvěře) jsou silně relativizovány tím, že ze zákazu jsou vyloučeny činnosti při návštěvě honiteb jako součásti krajiny. Poměrně silnou možnost regulace nabízí § 9 odst. 3), tedy že na žádost uživatele honitby může orgán státní správy myslivosti (OSSM), zejména v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat nebo provádění lovů, nařídit přiměřené omezení nebo i zákaz vstupu do honitby nebo jejích částí, omezení jízdy koňmi a tažnými psy a omezení jiných sportovních nebo zájmových činností. Jedná se o nástroj výjimečný, použitelný pro konkrétní věcně odůvodněný případ a s časově omezenou platností. V širším regionu Kokořínska v souvislosti s trampskými nocovišti nebyl OSSM (ORP, KÚ) nikdy využit.

Kontrola nad dodržováním ustanovení ZOM a kompetence v jejich vymáhání jsou svěřeny myslivecké stráž, jmenované pro konkrétní honitbu OSSM. Myslivecká stráž oznamuje zjištěné porušení předpisů OSSM, je přitom oprávněna osobu přistiženou při páchání přestupku zadržet a předat Policii ČR. Intenzivní kontrolní činnost myslivecké stráže spojená s osvětou v režii držitelů a uživatelů honiteb, OSSM nebo stavovských organizací se jeví jako nejúčinnější cesta ke zmírnění negativního vlivu přítomnosti veřejnosti v honitbách.

V Příloze 8 navrhuje uživatel honitby a OSSM delegovat opatření na ochranu zvěře na orgán ochrany přírody (OOP) - „*Ochrana zvěře by mohla zahrnovat omezení pohybu lidí v citlivých oblastech v rámci zonace CHKO, např. pohyb pouze po stávajících cestách, vytváření klidových zón...*“ a odkazují i na regulace zakotvené lesním zákonem. Doporučená regulace cestou "příbuzných" zákonů o lesích a o ochraně přírody a krajiny je jistě podpůrně možná, ovšem nemůže plnohodnotně zajistit limity ve vztahu ke zvěři a výkonu práva myslivosti - zejména v situaci, kdy jsou tyto zájmy upraveny speciálním zákonem, například suplovat dohled stráž přírody (nebo lesní stráž) kompetence myslivecké stráže. OOP nemá přímé kompetence v oblasti ochrany zvěře s výjimkou druhů neobhospodařovatelných lovem, které jsou zpravidla druhy zvláště chráněnými dle ZOPK. Trvalé omezení pohybu pouze na cesty, respektive značené trasy v celé CHKO nebo podle zonace nepřipadá v úvahu - OOP k tomu nemá zmocnění (respektive odůvodnění). Je uplatňováno pouze v maloplošných ZCHÚ (v NPR ze zákona, v ostatních MZCHÚ případně ve vyhlášovacím dokumentu), přičemž v PR charakteru a rozlohy Kokořínského dolu je to nástroj nepoužitelný a nadměrně restriktivní (instituty volného průchodu krajinou a obecného užívání lesů jako součást občanských svobod a společenského konsensu).

Obdobně jako v případě památkového zákona je vhodné zájmy myslivosti a výkonu jejího práva přiměřeně uplatnit formou stanoviska pro řízení vedená orgány státní správy ochrany přírody a lesů a pro souhlasy vydávané vlastníkem.

VI. Návrh kroků potřebných k uvedení trampských tábořišť na Kokořínsku do právně konformního stavu

Uspokojivého řešení lze dosáhnout pouze na základě úzké spolupráce dotčených subjektů - vlastníka pozemků a orgánů veřejné moci, přičemž klíčový je právě vlastník a orgán ochrany přírody. Zásadní je také komunikace s odbornými autoritami, zabývajícími se veřejnými zájmy v území a v neposlední řadě také s uživateli trampských nocovišť a jejich zástupci (např. spolky).

1. Identifikace statusu konkrétních nocovišť z pohledu akceptovatelnosti jejich zachování z pohledu vlastníka pozemků a orgánu OP, případně konstatováním objektivní legality jejich existence.

Z:

T: splněno v rámci práce OS

2. V případě, kdy není zřejmé, zda nocoviště je či není stavbou, požádat místně příslušný stavební úřad o sdělení stanoviska
Z: AOPK ČR - SCHKO K-MK T: 31. 8. 2025
3. Pokud je nežádoucí objekt prohlášen stavbou nebo zařízením plnícím funkci stavby, podat stavebnímu úřadu podnět k zahájení řízení o odstranění stavby.
Z: AOPK ČR - SCHKO K-MK T: do 2 týdnů od zjištění
4. Zpracování harmonogramu odstranění nocovišť, která nejsou stavbou a byla vlastníkem pozemku a orgánem OP klasifikována jako neakceptovatelná. Součástí harmonogramu bude stanovení garanta akce včetně výhradního či sdíleného financování. Harmonogram bude zohledňovat reálné finanční možnosti garanta akce.
Z: AOPK ČR - SCHKO K-MK T: 30. 9. 2025
ve spolupráci s vlastníkem pozemku
5. Výzva uživatelům/budovatelům nocovišť k odstranění zařízení zveřejněná jménem vlastníka pozemku a orgánu OP na místě samém, případně dalšími vhodnými prostředky (web, sociální sítě, média).
Z: AOPK ČR - SCHKO K-MK T: 15. 10. 2025
6. Odstranění zbývajících neakceptovatelných nocovišť v termínech a věcné odpovědnosti podle harmonogramu. V místě lze ponechat pouze chemicky neošetřené dřevo zbavené dle možností spojovacího materiálu, upravené do tvaru vylučujícího opakované využití k původnímu účelu a soustředěné na vhodném místě. Ostatní nepřirodní komponenty obligatorně likvidovat odvozem.
Z: vlastník pozemku, AOPK ČR - SCHKO K-MK T: dle harmonogramu
7. V případě nocovišť, kde není jednoznačně deklarována neakceptovatelnost vlastníkem, orgánem OP, případně odbornou autoritou památkové péče, poskytnout časový prostor uživatelům na jednání s příslušným subjektem o možnosti podmíněné akceptace. Zveřejnit způsobem dle bodu 5. Podle výsledku aktualizovat harmonogram odstraňování neakceptovatelných nocovišť.
Z: AOPK ČR - SCHKO K-MK T: 30. 9. 2025 oznámení
15.11. 2025 zpětná vazba
30.11. 2025 aktualizace
8. U akceptovatelných nocovišť dle upraveného harmonogramu zahájit z moci úřední na podnět vlastníka pozemku nebo uživatele nocovišť proces vydání souhlasu orgánu OP formou opatření obecné povahy. Doporučuje se s ohledem na překotný vývoj společenských podmínek a očekávanou kampaň k vyvolání nadměrné návštěvnosti legalizovaných nocovišť vydat opatření obecné povahy s časovým omezením na 3-5 let a po uplynutí této doby provést vyhodnocení a revidovat obsah i podmínky.
Z: AOPK ČR - SCHKO K-MK T: 30. 9. 2025
9. Podle personálních možností průběžně monitorovat stav nocovišť a provoz na nich, pokusy o obnovu odstraněných zařízení a vznik nových v dosud nevyužívaných lokacích. Využívat nástrojů správního práva a pravomocí vlastníka k zajištění nápravy nežádoucího stavu. Využít kapacit a kompetencí veřejných strážů.
Z: vlastník; orgány státní správy lesů, ochrany přírody, myslivosti

7. Metodické řešení problematiky trampingu ve správní praxi AOPK ČR

Odborná skupina pro rekreaci a sport AOPK ČR zpracuje kapitolu „Tramping“ jako aktualizaci metodického listu ML 16 - Usměrnování vybraných rekreačních a sportovních aktivit v ZCHÚ. Metodický materiál bude připraven do 31. 12. 2025 v následujícím členění:

1. Analytická část

- popis aktivity, členění
- vliv na přírodu a krajinu
- vliv na rekreační potenciál území
- cílová skupina
- trendy, potenciál
- nároky na infrastrukturu
- možnosti regulace, legislativa
- možnosti kvantifikace aktivity
- partneři
- zastoupení a váha aktivity v síti CHKO
- příklady řešených kauz

2. Metodická část

- zastupování zájmů trampů, komunikace s orgány OP, informační zdroje
- inventura trampem zatížených lokalit
- využití legislativních nástrojů při rozhodování
- příklady některých podmínek
- komunikace s tramskou veřejností

Nedílnou součástí úspěšného usměrnování potenciálně konfliktní aktivity jako je tramping zůstává osvětové působení na tramskou komunitu a netrampské uživatele nocovišť. Strategickým rámcem je Koncepce práce s návštěvnickou veřejností v CHKO Kokořínsko-Máchův kraj. K dispozici je široké pole komunikačních a interpretačních nástrojů. Příkladem může být materiál shrnující 6 zásad šetrného trampingu - viz Příloha 16.

8. Návrh vhodných/potřebných úprav právních předpisů v kompetenci rezortu ŽP, jejich závazných výkladů a organizačního zajištění jejich kontroly a vymáhání

Na základě podrobné analýzy OS konstatuje, že významné legislativní změny v kompetenci rezortu ŽP nejsou k řešení problémů spojených s návštěvností chráněných území (včetně trampingu) nezbytné. Za vhodnou je možné označit změnu, která je předmětem pozměňovacího návrhu k aktuálně projednávané novele ZOPK, tedy omezení zákazu rozdělování ohně pouze na 1. a 2. zónu CHKO. Zákaz pro lesní pozemky (PUPFL) a pro místa ve vzdálenosti do 50 metrů od lesa je zakotven tradičně v LZ, bez ohledu na zvláštní ochranu území. Ve vztahu k předmětům ochrany CHKO je univerzálně absolutní zákaz rozdělování ohně ve 3. a 4. zóně nadbytečný (původně platný zákaz i v zastavěném území byl již odstraněn předcházející novelizací ZOPK).

Naopak velmi žádoucí je upravit stávající výklady pojmů „táboření“ a „rozdělování ohňů“ obsažené v ZOPK.

Zcela zásadní je ovšem vytvoření organizačních, personálních a finančních podmínek pro zajištění kontroly a vymáhání zákonných ustanovení. Optimálním řešením je z dlouhodobého

hlediska jedině zajištění funkční terénní služby na profesionální bázi - vytvoření systemizovaných služebních míst v počtech odvozených od rozlohy a návštěvnického zatížení konkrétní CHKO. Za naprosto minimální obsazení je přitom třeba považovat v průměru 1 profesionálního strážce na 100 km² CHKO (10-25 % aktuálního stavu profesionální strážní služby v českých národních parcích). Nezbytně nutné je též počítat se službami typicky v nepracovních dnech a zvýšenými požadavky na znalosti a dovednosti v oborech přírodovědy, legislativy a komunikace. Další nezbytnou podmínkou je potřebné materiální vybavení, zejména možnost využívat odpovídající dopravní prostředky, což s sebou kromě pořízení vozidla s výbavou, servisem a pojištěním nese i výdaje na cestovné a PHM. S ohledem na celkovou rozlohu všech CHKO v ČR se jedná o přibližně 100 systemizovaných služebních míst a cca 100 milionů Kč mzdových a provozních nákladů ročně. Je zcela zřejmé, že tento nárok se naprosto vymyká současným personálním a rozpočtovým možnostem rezortu životního prostředí. Kontrolní a informační činnost v CHKO tak zůstává v současném velmi kompromisním modu. Krátkodobě a z podstaty nesystémově lze suplovat potřeby strážní služby dotačními zdroji mimo státní rozpočet. Je možné doporučit identifikaci možných finančních zdrojů, přípravu projektů a aktivaci národních zdrojů na zajištění následné udržitelnosti. V krajních a spíše maloplošných případech lze uvažovat o modelu stráže přírody ustanovené OOP a financované vlastníky pozemků („model Adršpach“). To by ale v případě řešení trampingu na Kokořínsku vyžadovalo zájem a aktivní přístup k takovému řešení zejména od obcí a velkých vlastníků lesa.

Akutní situaci v CHKO K-MK, kdy objektivně nastává potřeba zvýšené kontrolní činnosti v souvislosti s aplikací návrhů vyplývajících ze závěrů práce OS, je AOPK ČR připravena v letech 2025-2026 řešit dočasným navýšením počtu pracovních úvazků (+0,5) a umožněním přesčasové práce vybraným zaměstnancům regionálního pracoviště.

Shrnutí výsledku práce Odborné skupiny AOPK ČR pro řešení problematiky trampingu a souvisejících aktivit na území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj

Existence trampských nocovišť na Kokořínsku a v tzv. Roverských horách (vše v CHKO Kokořínsko – Máchův kraj) a jejich narůstající užívání trampy i netrampskou veřejností, respektive jejich potenciální či reálný konflikt s ochranou přírody a ostatními veřejnými zájmy, se stává v poledních letech zřetelným společenským tématem a předmětem veřejného diskursu. Vystala potřeba formulovat systémové řešení situace a za tímto účelem byla ředitelem AOPK ČR ustavena odborná skupina (OS) složená ze zástupců legitimních zájmových skupin v území - vlastníků pozemků, obcí, státní správy, spolků, odborníků.

Cílem OS bylo ověřit legitimitu trampingu a jeho materiálního průmětu v krajině jakožto specifického kulturního fenoménu hodného zachování a navrhnout opatření k uvedení jeho neřízených projevů do stavu konformního s platnou legislativou a ostatními veřejnými zájmy, včetně omezení jeho nežádoucích vlivů na předměty ochrany chráněných území.

Podrobné informace včetně relevantních příloh jsou obsaženy v Závěrečné zprávě OS z 30. 6. 2025.

Analytická část práce spočívala v inventuře známých trampských nocovišť na území CHKO K-MK, ve shromáždění odborných podkladů a zhodnocení aktuálního stavu v historických souvislostech.

- Na základě odborných stanovisek památkové péče (NPÚ) a etnologie (EÚ AV ČR) lze trampingu skutečně definovat jako unikátní český kulturní fenomén, subkulturu těsně spjatou s přírodní krajinou; je včetně svých materializovaných stop v krajině projevem nemateriálního kulturního dědictví ucházejícím se o ochranu na národní i mezinárodní úrovni. Kokořínsko je krajinou s bohatou trampskou historií a zároveň živou trampskou tradicí. Zachování trampingu na Kokořínsku a nalezení jeho udržitelného vztahu k ostatním veřejným zájmům je zcela legitimním společenským požadavkem.
- Byly podrobně popsány limity legality trampingu ve vztahu k obecně závazným předpisům (zákony o ochraně přírody a krajiny, o lesích, o státní památkové péči, o myslivosti, o odpadech, stavební zákon, občanský zákoník). Lze konstatovat, že některé obligatorní atributy trampingu na Kokořínsku se ocitají mimo legální rámec daný zmíněnými zákony a vlastnickými právy, a to při zřizování nocovišť i při činnostech v nich provozovaných. V řadě případů je naplněna formální stránka přestupkového jednání, ale v území se nacházejí i nocoviště nepřekračující zákonné limity.
- Byla zhodnocena míra negativního vlivu trampingu na zájmy ochrany přírody a krajiny a další legitimní zájmy (zejména vlastnická práva, ochrana lesa, ochrana archeologické situace). V rámci souboru 138 nocovišť identifikovaných jako v kolizi se zákony byl konkrétně hodnocen vliv na uvedené zájmy a míra naplnění materiální stránky přestupkového jednání. Byla posouzena akceptovatelnost podmíněného zachování nocovišť - požadavek na odstranění vs. možná legalizace. Nocovišti, která nenaplnují výklad zakázaného táboření a rozdělování ohňů (na místě nejsou výraznější znaky po recentním pobytu lidí), se OS nezabývala.
- Součástí analýzy bylo zhodnocení dosavadního postupu Správy CHKO Kokořínsko-MK jako regionálního pracoviště AOPK ČR při řešení problematiky trampských nocovišť a jejich užívání. Je zřejmé, že Kokořínsko z historických i recentních důvodů je oblastí ve vztahu k trampingu mimořádně exponovanou a v posledních letech nadměru zatěžovanou negativními projevy nocování. Správa průběžně konala - probíhala komunikace s vlastníky pozemků, orgány státní správy i s uživateli nocovišť i aktivní

odstraňování konfliktních kempů. Efektivita opatření byla limitována nedostatečnou spoluprací partnerů, finančními možnostmi a kritickou personální nedostatečností (počty tabulkových míst i dobrovolné strážce přírody). Obecně lze konstatovat, že aktivita Správy CHKO Kokořínsko-MK byla srovnatelná s aktivitou jiných správ CHKO a NP v pískovcových oblastech.

Návrhová část má těžiště v návrhu postupu uvedení tramských nocovišť do souladu s legislativou ve třech základních variantách - konstatování legality, formální legalizace, odstranění kempu s konkrétním zařazením 138 identifikovaných nocovišť do jednotlivých kategorií. Dále se zabývá obecným metodickým řešením problematiky trampingu v CHKO a potřebou změn v legislativě, jejím výkladu a organizačním zajištění její kontroly a vymáhání.

- Podrobně jsou rozebrány administrativní a kontrolní postupy podle jednotlivých zákonů, nástroje, které jsou k dispozici a vhodnost jejich užití. Pro rozhodnutí o konečném osudu konkrétních kempů jsou rozhodující stanoviska podle tří klíčových zákonů - o ochraně přírody, o lesích a o státní památkové péči.
- Návrh na výsledný status konkrétních kempů je zpracován tabelární formou, aniž by byla aktivně vyhledávána nocoviště nevybočující ze zákonného rámce za účelem formálního konstatování jejich legality. Výstupem je následující souhrn:
 - celkem posuzován soubor 138 identifikovaných nocovišť splňujících výklad táboření jako zakázané činnosti
 - na 39 evidovaných místech tramské kempy odstraněny (v režii AOPK ČR, vlastníka pozemku nebo jako občanská aktivita), zde je žádoucí zvýšená kontrola k zamezení případných aktivit vedoucích k obnovení kempu
 - k bezprostřednímu odstranění 4 kempy (konstatována nepřijatelnost ochranou přírody i vlastníkem)
 - k podmíněnému odstranění 64 kempů (deklarována přijatelnost ze strany vlastníka nebo ze strany ochrany přírody) - pokud bude vyjádřen zájem na jejich zachování od uživatelů, budou podrobeny přezkoumání s cílem hledání vhodných podmínek pro případnou změnu dílčího negativního stanoviska. V tomto souboru je u 61 případů vyslovena možná akceptace ochranou přírody, přičemž v 41 případech platí nesouhlas vlastníka pozemku a v 37 případech výhrady památkové péče
 - k možné legalizaci 31 kempů (formálně v rozporu se zákonem, ale disponují vyjádřením přijatelnosti od všech tří rozhodných subjektů, nebo jde o malého vlastníka, se kterým zatím nebylo jednáno)
- Je předložen návrh konkrétních kroků k uvedení nocovišť do právně konformního stavu včetně určení odpovědnosti a časového harmonogramu.
- Je navrženo metodické uchopení problematiky trampingu v CHKO formou zpracování příslušné kapitoly Metodických listů č. 16 AOPK ČR.
- V rámci návrhu na případné legislativní úpravy v gesci MŽP bylo konstatováno, že legislativní změny nejsou nutné, vhodná je úprava výkladu některých pojmů a potřebné je postupné vytvoření podmínek pro efektivní kontrolu a vymáhání stávajících předpisů.

AOPK ČR je připravena bez zbytečných odkladů pilotně zahájit proces legalizace 3 vybraných kempů, které objektivně nejsou v konfliktu s předměty ochrany ZCHÚ a kde je AOPK ČR nejenom místně příslušným orgánem ochrany přírody, ale vykonává i vlastnická práva k lesním pozemkům v majetku státu.

Závěrem je možné konstatovat, že uvedení tramských nocovišť na Kokořínsku do stavu konformního s obecně závaznými předpisy, včetně jejich užívání, se neobejde bez úzké

spolupráce vlastníků pozemků, orgánů státní správy, samospráv a uživatelů kempů. Silné kompetence má orgán ochrany přírody, ale klíčová úloha včetně zásadních pravomocí a operativních nástrojů patří vlastníků lesních pozemků a jejich technickému personálu.

Seznam příloh

1. Seznam členů OS
2. Odborné stanovisko k trampingu jako prvku nemateriálního kulturního dědictví
3. Odborné stanovisko z pohledu památkových hodnot a jejich ochrany
4. Zákonné limity dle ZOPK
5. Předměty ochrany a ochranné podmínky
6. Limity rekreačního užívání lesů při provozu trampských nocovišť dle zákona č. 289/1995 Sb. o lesích
7. Zákonné limity dle Zákona o státní památkové péči
8. Odborné stanovisko z pohledu myslivosti
9. Popis situace v NP Sächsische Schweiz
10. Odborné stanovisko z pohledu ochrany cévnatých rostlin
11. Odborné stanovisko z pohledu ochrany fauny
12. Dokumentace účinků ohně na pískovec – textová část
13. Dokumentace účinků ohně na pískovec – tabulková část
14. Odhad nákladů na likvidaci trampských nocovišť v CHKO Kokořínsko - Máchův kraj a trvalé zajištění výsledného stavu
15. Přehled trampských kempů v CHKO K-MK - tabulka
16. Zásady šetrného trampingu